

**Veiligheidsregio
Utrecht**

veiligheidsregio
gooi en vechtstreek

Extreem geweld en terrorisme

Incidentbestrijdingsplan

Colofon

Dit Incidentbestrijdingsplan (IBP) is opgesteld door de Veiligheidsregio Utrecht in nauwe samenwerking met de Veiligheidsregio's Gooi en Vechtstreek en Flevoland de politie eenheid Midden-Nederland, gemeenten en het Openbaar Ministerie, arrondissementsparket Midden-Nederland. Dit plan volgt het Landelijk Crisisplan (LCP) extreem geweld en terrorisme inclusief het Nationaal Handboek Crisisbeheersing (NCTV). Verspreiding en/of verstrekking aan derden is niet toegestaan zonder toestemming van de bovenstaande organisaties.

Versie

Versie 2.0 (december 2023)

Redactie

Veiligheidsregio Utrecht
Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek
Veiligheidsregio Flevoland
Politie eenheid Midden-Nederland
Openbaar Ministerie, Arrondissementsparket Midden-Nederland
Gemeente Utrecht

Eindredactie en beheer

Bram Jacobs, Veiligheidsregio Utrecht, afdeling Preparatie en Vakbekwaamheid Crisisorganisatie ten behoeve van de drie veiligheidsregio's.

Contactgegevens

Veiligheidsregio Utrecht
Afdeling Preparatie en Vakbekwaamheid Crisisorganisatie
Postbus 3154, 3502 GD Utrecht
loket.preparatie.cbg@vru.nl

Inhoudsopgave

DEEL ÉÉN	Algemene informatie en reden van optreden Midden-Nederland	4
1	Extreem geweld en terrorisme	5
1.1	Extreem geweld	5
1.2	Terrorismegevolgbestrijding en gezagslijnen	6
1.3	Duiding	7
1.4	Reden van gezamenlijk optreden	7
1.5	Doelen en uitgangspunten	8
1.6	Dreigingsniveau	8
1.7	Impact op vitale processen	9
DEEL TWEE	Informatiekaart operationeel extreem geweld en terrorisme	11
DEEL DRIE	Informatiekaart tactisch/strategisch extreem geweld en terrorisme	14
Bijlagen		31
	Lijst afkortingen	31
	Multidisciplinaire afspraken voor eerste eenheden	32
	Stappenplan verhoging dreigingsniveau naar kritiek	32

DEEL ÉÉN

Algemene informatie extreem geweld en
terrorisme -en overkoepelende redenen van
optreden in Midden-Nederland

1 Extreem geweld en terrorisme

Extreem geweld en terrorisme (en de dreiging daarvan) vragen om een gezamenlijke aanpak van lokale, regionale en landelijke overheidsdiensten. In de situatie dat extreem geweld en/of terrorisme zich voordoet willen de veiligheidsregio's maximaal bijdragen aan de veiligheid van burgers en het eigen personeel. Naast een adequate hulpverlening aan burgers, bereiden de veiligheidsregio's zich voor op een slagvaardige crisisorganisatie¹.

De directies van de drie veiligheidsregio's in Midden-Nederland (Utrecht, Gooi en Vechtstreek en Flevoland) hebben (in 2015) besloten tot een gezamenlijke voorbereiding op extreem geweld en terrorisme. Voorliggend incidentbestrijdingsplan (IBP) is het resultaat van de actualisering van het voorgaande IBP. Dit IBP beschrijft op welke wijze multidisciplinair wordt geacteerd in geval van een dreiging of een daadwerkelijk incident. Het IBP is opgesteld in nauwe samenwerking met de Politie eenheid Midden-Nederland en het Openbaar Ministerie, Parket Midden-Nederland en is voor consultatie neergelegd bij onze gemeenten en crisispartners.

Dit IBP en ander naslagwerk heeft het doel om:

- Het speelveld, verantwoordelijkheden en de informatiestromen inzichtelijk te maken;
- Eenduidige uitgangspunten en werkwijze te beschrijven;
- Heldere afspraken te maken over het optreden van de hulpdiensten en de regionale crisisorganisatie bij een dreiging of een daadwerkelijk incident/crises.

Het IBP bestaat uit drie delen, te weten:

- Deel één: een algemeen deel met een beschrijving van het incidenttype en de reden voor multidisciplinaire voorbereiding. Daarnaast beschrijft het de aansluiting op maatregelen op nationaal niveau;
- Deel twee: informatiekaart met aandachtspunten voor het operationele niveau (o.a. afspraken voor de meldkamer, eerste eenheden en command and control);
- Deel drie: informatiekaart met aandachtspunten voor het tactisch/strategische niveau. Hierin wordt onderscheid gemaakt in het scenario dreiging en het scenario van een daadwerkelijk incident. De kaart gaat in op de strategische dilemma's en mogelijke sleutelbesluiten.

Vertrouwen en samenwerking tussen hulpverleningsorganisaties is cruciaal en staat dan ook centraal in dit plan en de preparatie op dit incidenttype.

1.1 Extreem geweld

Extreem geweld is het aanwenden van geweld dat als extreem wordt betiteld door:

- het overweldigende karakter van de gebruikte geweldsmiddelen (vb. explosieven, automatische wapens, militaire wapens);
- de maatschappelijk gezien afschrikwekkende dan wel ontwrichtende wijze waarop het geweld wordt toegepast (vb. executies, liquidaties, onthoofding);
- de intentie van de daders om zo veel mogelijk slachtoffers te maken (vb. het gebruik van voertuigen).

Extreem geweld als crisistype

Daders kunnen vanuit verschillende motieven overgaan tot extreem geweld als middel om hun doel te bereiken. Bijvoorbeeld het gebruik van extreem geweld om een crimineel doel te bereiken of zeker te stellen. Extreem geweld brengt een aantal specifieke uitdagingen voor de respons met zich mee, enkele relevante voorbeelden:

- Een incident brengt veel leed en schade teweeg: Het kan gaan om kleinschalige acties met grote (maatschappelijke) impact, maar ook om verwoestende en zeer gewelddadige incidenten met veel

¹ Hierin zijn relevante leerpunten uit bijvoorbeeld de tramaanslag in Utrecht meegenomen.

slachtoffers. Na een incident zal aandacht noodzakelijk zijn voor (psychosociale) impact op samenleving en hulpverleners, gezondheidsonderzoek- en collectieve uitingen van rouw.

- Forse inzet hulpdiensten en andere partners en druk op capaciteit: Een omvangrijk incident vergt direct een forse inzet van hulpdiensten, de impact hiervan is tweeledig. Enerzijds vraagt de inzet om onderlinge samenwerking en de coördinatie daarvan. Dit betreft bijvoorbeeld de samenwerking in de operationele respons en communicatie. Anderzijds leidt de forse inzet van hulpdiensten tot het maken van keuzes over de inzet van capaciteit bij andere taken. De politie is hierop voorbereid; bijstand vanuit Defensie is daarbij mogelijk. Ook op de inzet van andere hulpdiensten kan druk komen te staan. De grote impact van een dergelijk incident heeft tevens effect op de capaciteit in de nafase.
- Zorgvuldig, eenduidig en tijdig communiceren en het geven van een handelingsperspectief: De ervaring leert dat na een incident vaak meldingen worden gedaan van verdachte situaties, er ontstaan geruchten en (online) berichten over daders, slachtoffers en motieven worden verspreid. In een wereld waarin nieuws zich door middel van sociale media zeer snel verspreidt, is het essentieel om zorgvuldig, eenduidig en tijdig te communiceren. Hierbij is het van belang vanuit gezamenlijkheid te communiceren en de communicatieboodschappen als betrokken partners op elkaar af te stemmen. Daarnaast kan het verzoek zijn (van bv. de politie) om geen beelden via sociale media te verspreiden. Dit naar voorbeeld van de Apple-Store gijzeling in Amsterdam. In dit geval is zorgvuldige communicatie de oplossing voor/het antwoord op snelle verspreiding van incidentinformatie, maar ook desinformatie via (sociale) media.
- De dynamiek van maatschappelijke onrust en continuïteit: Een extreem geweldsincident roept reacties op in de samenleving. Het kan leiden tot nieuwe incidenten en eigen richting. Een extreem geweldsincident heeft impact op de directe omgeving, waardoor onrust kan ontstaan. Het is daarom nodig om na te denken hoe de negatieve gevolgen kunnen worden beperkt. Communicatie naar de samenleving en het maken van verbinding met wat er op straat, in de wijken, op internet en sociale media gebeurt, is van belang om maatschappelijke onrust te beperken of in goede banen te leiden.

1.2 Terrorismegevolgbestrijding en gezagslijnen

De term terrorisme dient in dit plan gezien te worden als de verbijzondering van extreem geweld. "Terrorisme is het uit ideologische motieven dreigen met, voorbereiden van of plegen van ernstig op mensen gericht geweld, dan wel daden gericht op het aanrichten van maatschappij ontwrichtende zaakschade, met als doel maatschappelijke veranderingen te bewerkstelligen, de bevolking ernstige vrees aan te jagen of politieke besluitvorming te beïnvloeden" (NCTV).

Terrorisme, of het vermoeden hiervan, maakt een manifestatie van extreem geweld complexer en brengt nieuwe vraagstukken met zich mee. Zo betekent dit bijvoorbeeld de kans op vervolgdreiging en/of maatschappelijke onrust en angst. Naast de uitdagingen die hierboven bij 'extreem geweld' zijn benoemd, kan terrorisme extra uitdagingen met zich meebrengen:

- Terrorisme heeft een eigen dynamiek, is erg divers en vaak lastig te duiden: (De dreiging van) terrorisme kan leiden tot onduidelijkheid en onzekerheid. Dit kan variëren van een algemene dreiging tegen verschillende landen waaronder Nederland, tot een acute dreiging op een specifieke locatie in het land. De professionele inschatting van de dreiging is belangrijk: is de informatie betrouwbaar en welke scenario's zijn er mogelijk? De duiding van een incident kan complex zijn, het kan een lange tijd duren voordat deze duiding gegeven kan worden. Tot die tijd kan worden gehandeld vanuit de vooronderstelling van een terroristisch incident. Meer informatie over duiding vindt u in paragraaf 1.3.
- Het omgaan met een mogelijke vervolgdreiging of blijvend gevaar: Na een terroristisch incident bestaat het risico van een volgend incident of van blijvend gevaar. Bijvoorbeeld wanneer het gaat om een gijzeling, copycat-gedrag, nieuwe incidenten of het gebruik van chemisch, biologisch, radiologisch of nucleair materiaal

(CBRN). Wanneer de daders zijn ontkomen, start een manhunt-procedure². Burgers, bedrijven en maatschappelijke groeperingen zullen een beroep doen op bescherming door de overheid.

- **Terrorisme heeft een maatschappij-ontwrichtend karakter:** Het doel van terroristen is onder meer het creëren van angst en het ontregelen van de maatschappij. Wanneer na een incident de duiding 'terrorisme' officieel wordt gegeven of wanneer de samenleving uitgaat van deze duiding, roept dit reacties op. Dit kan gaan om woede, angst vervolgaanslagen of juist uitingen van solidariteit. Ook kan een terroristisch incident polariserend werken waarbij de verhoudingen tussen bevolkingsgroepen scherper worden. Juist waar terroristen de samenleving willen ontwrichten, is het van belang om samen te investeren in maatschappelijke veerkracht.
- **Terrorisme heeft al snel een internationale component:** In de crisisorganisatie moet rekening worden gehouden met de internationale component van terrorisme. Een terroristisch incident zorgt vrijwel direct voor internationale media-aandacht. Daarnaast kunnen vermoedelijke daders vluchten naar een ander land en kunnen slachtoffers met een buitenlandse nationaliteit betrokken zijn. Dit vereist nauwe samenwerking tussen de lokale, regionale, nationale en internationale crisispartners.

1.3 Duiding

Duiding van het incident of de dreiging is cruciaal. Afhankelijk van de situatie die speelt kan het enige tijd duren totdat er meer duidelijk is. Dit kan betekenen dat lang onzeker is wat de aard van een dreiging of incident precies is. De duiding van extreem geweld en/of het behandelen als zijnde een terroristisch incident vindt plaats op verschillende niveaus:

- **Operationele duiding:** door Operationeel Centrum (OC) Politie. Deze duiding is cruciaal voor het optreden bij een incident, om te kunnen opschalen en eventueel overige (multidisciplinaire) partners in positie te brengen. Zo wordt gehandeld vanuit "het vermoeden van extreem geweld of terrorisme".
- **Strategische duiding lokaal/regionaal:** door de crisisorganisatie, in dit geval de driehoek (of het BT)³.
- **Nationale duiding:** het OM en de NCTV, op basis van de eerste operationele duiding. Indien er aanleiding is kan de NCTV een incident (voorlopig) publiekelijk duiden als terrorisme en mogelijk het dreigingsniveau verhogen (zie bijlage voor stappenplan verhoging dreigingsniveau). Het OM (Landelijk Parket) duidt in het kader van opsporing. De NCTV zorgt daarnaast voor een situatieschets en duiding voor de nationale crisisorganisatie.

1.4 Reden van gezamenlijk optreden

Bij (dreiging van) extreem geweld of terrorisme is een gezamenlijke aanpak op lokaal, regionaal en nationaal niveau van belang. Maatregelen moeten elkaar versterken of in ieder geval niet tegenwerken. Hiervoor zijn (strategische) doelen en uitgangspunten opgesteld (zie paragraaf 1.5). Verder zijn in dit plan de informatie-uitwisseling tussen- en rollen en verantwoordelijkheden van crisisteams bij een uiting van extreem geweld of een terroristische dreiging/aanslag uitgewerkt. Het doel van dit plan is het verbeteren van de onderlinge samenwerking en het creëren van optimale veiligheid in de veiligheidsregio's en de gemeenten daarbinnen. Door optimale informatiedeling wordt een gedeeld actueel beeld gegenereerd, zodat iedere partner in veiligheid proportioneel zijn maatregelen kan nemen wanneer de situatie daarom vraagt. Dit draagt bij aan de veiligheid van hulpverleners en aan het goed positioneren van het bevoegd gezag. Daarnaast draagt het bij aan weloverwogen besluitvorming.

In de situatie dat extreem geweld of terrorisme zich voordoet willen de veiligheidsregio's maximaal bijdragen aan de veiligheid van burgers en personeel. Naast een adequate hulpverlening aan de burgers, bereiden de veiligheidsregio's, gemeenten, de politie en het OM zich voor op een slagvaardige crisisorganisatie. De multidisciplinaire samenwerking en het vertrouwen tussen hulpverleningsorganisaties zijn daarbij cruciaal.

² Een Manhunt is een georganiseerde klopjacht op één of meerdere personen die op basis van informatie en onderzoek mogelijk een bedreiging vormen voor de nationale veiligheid. Doel van een Manhunt is om deze dreiging weg te nemen.

³ In deel III (hoofdstuk 3.1) staat beschreven hoe de verhoudingen liggen.

1.5 Doelen en uitgangspunten

Er wordt aangesloten bij de landelijke doelstellingen vanuit het Landelijk Crisisplan (LCP). Deze zijn⁴:

- Het redden van mensenlevens en voorkomen/beperken van gezondheidsschade;
- Het voorkomen van een aanslag of vervolgaanslagen en/of slachtoffers;
- Het opsporen en vervolgen van de daders;
- Het voorkomen of beperken van maatschappelijke onrust;
- Het bijdragen aan een zo snel mogelijke terugkeer naar een genormaliseerde situatie en aan maatschappelijke veerkracht.

De specifieke uitgangspunten op operationeel en tactisch-strategisch niveau zijn te vinden in deel II en III.

1.6 Dreigingsniveau

Het dreigingsniveau is gebaseerd op het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (DTN) van de NCTV. Het DTN is een globale analyse van radicalisering, extremisme en de (inter)nationale terroristische dreiging tegen Nederland, en tegen Nederlandse belangen in het buitenland. Het beeld is een trendrapportage waarin de voornaamste dreigingsontwikkelingen op hoofdlijnen worden geschetst. Het is gebaseerd op informatie van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, de politie, de KMar, het Ministerie van Buitenlandse Zaken, open bronneninformatie en informatie van buitenlandse partners.

De dreigingsniveaus worden aangegeven met de nummers 1 tot en met 5, en zijn primair bedoeld om de Nederlandse samenleving te informeren over de ernst van een terroristische dreiging. Het geeft een inschatting van het risico dat Nederland te maken krijgt met terroristische aanslagen. Om het dreigingsniveau te bepalen worden verschillende elementen in ogenschouw genomen; dit zijn elementen die kunnen verschillen in aard, herkomst, concreetheid, zichtbaarheid en actualiteit. Het dreigingsniveau wordt afgekondigd zonder bijbehorende maatregelen of een handelingsperspectief. Het lokaal bevoegd gezag heeft het mandaat voor het al dan niet treffen van maatregelen passend binnen het dreigingsniveau. Momenteel (december 2023) is het dreigingsniveau vastgesteld op niveau 4 (substantieel).

Verhoging naar dreigingsniveau 5 (kritiek)

Wanneer bij de NCTV concrete aanwijzingen bekend zijn over een op handen zijnde terroristische (vervolg)aanslag, kan de NCTV ook buiten het DTN om besluiten het dreigingsniveau te verhogen naar niveau 5. Dit is het meest waarschijnlijk wanneer er al een incident heeft plaatsgevonden en er sprake is van een vervolgdreiging.

Dit niveau betekent dat de terroristische dreiging in (een deel van) Nederland kritiek is. Met het afkondigen van dreigingsniveau 5 beoogt de NCTV de maatschappij te informeren over het verhoogde risico van een aanslag, burgers in staat te stellen om aanwijzingen van het lokaal gezag te volgen, de alertheid in Nederland en het buitenland te verhogen, de eventuele gevolgen van een aanstaande aanslag te verkleinen en een draagvlak voor maatregelen te creëren.

Dreigingsniveau 5 kan worden afgekondigd voor een specifiek deel van Nederland en geldt altijd voor een beperkte tijd. Deze keuze wordt situationeel gemaakt. Afkondiging geldt in beginsel voor 24 uur, waarbij ruim vóór het verstrijken van deze 24 uur de keuze opnieuw wordt bezien. Bij het bepalen van de gebiedsafbakening wordt meegewogen dat Nederland een klein land is. Een verdachte heeft niet veel tijd nodig om een grens van een gemeente, veiligheidsregio of land over te steken. De gebiedsafbakening vindt plaats op basis van (inlichtingen)informatie over de (beoogde) aanslaglocatie(s) en aanslagpleger(s). Wanneer een situatie dynamisch

⁴ Enkele doelstelling zijn voorbehouden aan de driehoek. In deel III van dit IBP, zijn de taken en verantwoordelijkheden van de driehoek en de regionale crisisorganisatie nader uitgewerkt.

is, bijvoorbeeld bij een voortvluchtige verdachte, zal eerder worden gekozen voor een ruimere gebiedsafbakening. Grofweg kunnen voor de gebiedsafbakening vier hoofdvarianten worden onderscheiden:

1. Een (deel van een) gemeente;
2. Een gebied (specifieke sector(en) of aantal gemeenten) in één veiligheidsregio;
3. Een gebied (specifieke sector(en) of aantal gemeenten) in meer dan één veiligheidsregio;
4. Heel Nederland.

De NCTV heeft voor het afkondigen van dreigingsniveau 5 contact met het lokaal bevoegd gezag. Dit betreft doorgaans de burgemeester of voorzitter veiligheidsregio van de gemeente (of het gebied) waar de dreiging op gericht is, of waar het incident heeft plaatsgevonden. Om het dreigingsniveau en de gebiedsafbakening te bepalen vindt informatie-uitwisseling en afstemming plaats over de aard, ernst en omvang van de dreiging. De wijze van contact tussen de NCTV en het bevoegd gezag is afhankelijk van de situatie. Het is waarschijnlijk dat in het kader van de crisisbeheersing al in een vroeg stadium contact is tussen de NCTV en het bevoegd gezag. De NCTV is als enige actor bevoegd om het dreigingsniveau te verhogen en zal de afkondiging van dreigingsniveau 5 bekendmaken. Het is waarschijnlijk dat (eind)beslissers in de crisisbeheersing, zowel binnen als buiten het afgebakende gebied, het verhogen van het dreigingsniveau via de media vernemen. Het is ook denkbaar dat deze informatie hen via de veiligheidsregio bereikt.

De NCTV geeft bij het afkondigen van dreigingsniveau 5 een eerste duiding van de situatie en roept burgers op om de aanwijzingen van het lokaal gezag te volgen. Het lokaal bevoegd gezag beslist over het al dan niet treffen van maatregelen passend binnen het dreigingsniveau. In de bijlage (stappenplan) is een lijst met maatregelen opgenomen die het bevoegd gezag kan overwegen wanneer dreigingsniveau 5 van kracht is. De lijst met maatregelen is uitdrukkelijk niet uitputtend. Omdat het afkondigen van dreigingsniveau 5 doorgaans in een kort tijdsbestek plaatsvindt, is het raadzaam dat publieke en private actoren in de koude fase heldere afspraken maken over de te treffen maatregelen wanneer dreigingsniveau 5 geldt. Het gaat hier bijvoorbeeld over het sluiten van scholen en het stilleggen van het openbaar vervoer. Ook in de warme fase moet contact zijn om de maatregelen af te stemmen op de dan geldende situatie. Voor de informatievoorziening en alarmering na de verhoging van het dreigingsniveau wordt in Midden-Nederland het VeiligheidsInformatieCentrum (VIC) benut. Het VIC voorziet in informatievoorziening en benadrukt het (lokale) handelingsperspectief.

Afschaling van het dreigingsniveau vindt plaats na overleg door de NCTV met de gemeente of regio waar de dreiging zich manifesteerde. Het is vervolgens aan de NCTV om de maatschappij te informeren over de verlaging van het dreigingsniveau. De maatregelen die eventueel door het lokaal bevoegd gezag zijn getroffen komen niet automatisch te vervallen met een verlaging van het dreigingsniveau. Het bevoegd gezag bepaalt en communiceert over de verlaging van dergelijke maatregelen

Het stappenplan van de NCTV voor het verhogen van het dreigingsniveau, inclusief voorbeelden voor handelingsperspectieven, is te vinden in de bijlage.

1.7 Impact op vitale processen

Er is sprake van een dreiging of incident met grote impact op één of meerdere aanbieders van vitale processen. Dit kan bijvoorbeeld een dreiging of aanslag betreffen op een vervoersbedrijf, waterschap of nucleaire opslag. Bij een concrete dreiging op (digitale) vitale infrastructuur of processen wordt informatie zo snel mogelijk gedeeld tussen de betrokken partijen:

- Het betrokken bedrijf of sector besluit over de eigen maatregelen, al dan niet na afstemming met of in opdracht van het betrokken vakdepartement.

- De politie en KMar adviseren het lokaal bevoegd gezag over mogelijke maatregelen op basis van het stelsel bewaken en beveiligen. Hierbij kan de NCTV gevraagd en ongevraagd advies geven over maatregelen. De politie en KMar borgen dat de desbetreffende aanbieders van vitale processen goed zijn aangesloten met betrekking tot informatievoorziening en eventuele maatregelen.
- Wanneer er sprake is van opschaling binnen de regionale crisisorganisatie wordt daarin ook de aansluiting van aanbieders van vitale processen geborgd.

Indien er sprake is van een daadwerkelijk incident, wanneer de dreiging groot is of wanneer het meerdere partijen of sectoren betreft, wordt de nationale crisisorganisatie benut. Informatiedeling en afstemming over maatregelen met vitale sectoren vindt plaats via het DCC van de betrokken sector, bij spoed kan de NCTV rechtstreeks contact opnemen.

Publiek-private samenwerking

Binnen de overheid vormen de politie, de gemeente, de veiligheidsregio's of het desbetreffende DCC het eerste aanspreekpunt voor aanbieders van vitale processen. Daarnaast is het NCC 24/7 bereikbaar voor aanbieders van vitale processen met acute vragen over crisisbeheersing. De NCTV informeert en assisteert vakdepartementen en de organisaties waar zij op hun beurt contact mee onderhouden. Binnen vakdepartementen zijn actieprogramma's opgesteld om de weerbaarheid van aanbieders van vitale processen te verhogen. Hierin kunnen ook sets van maatregelen afgesproken en/of geprepareerd worden. Deze kunnen afhankelijk van de dreiging worden genomen. Daarnaast is het Bureau Nationale Taken Bewaken & Beveiligen van de politie 24/7 bereikbaar voor aanbieders van vitale processen. Dit bureau onderhoudt tevens het netwerk van regionale politievertegenwoordigers die de afstemming met de aanbieders van vitale processen binnen de regionale eenheid coördineren. Dit geldt zowel preparatief als bij incidenten of verdachte situaties.

Lokale/regionale afstemming in Midden-Nederland kan op verschillende manieren vorm krijgen zoals in een operationeel kernteam/ROT of in de driehoek/SGBO. Bij een acute dreiging worden door het lokaal bevoegd gezag waar nodig spoedmaatregelen getroffen. Bij een acute dreiging worden maatregelen gerealiseerd vanuit de geldende crisisstructuur in dit IBP (er wordt dan gewerkt vanuit het scenario algemene of concrete dreiging). Zie hiervoor de informatiekaart tactisch-strategisch. Zichtbare en/of impactvolle maatregelen worden altijd afgestemd met het bevoegd gezag. De ROL en de algemeen commandanten informeren – na afstemming met de SGBO - de eigen organisatie over de voor hen relevante maatregelen. De afstemming heeft als doel nationaal vastgestelde maatregelen door te vertalen naar het regionale niveau. Dit om te komen tot eenduidige maatregelen en recht te doen aan lokaal benodigd maatwerk.

Voor informatievoorziening aan partners wordt het VeiligheidsInformatieCentrum (VIC) benut.

DEEL TWEE

Informatiekaart operationeel extreem geweld
en terrorisme

Commander's intent operationeel

- Do the most for the most:** De hulpverlening streeft naar het behalen van een zo hoog mogelijk overlevingspercentage voor de getroffen slachtoffers. De zorgverlening voor de groep staat centraal en prevaleert boven de individuele zorg.
- Scoop and Run:** Zoveel mogelijk slachtoffers worden door de hulpverlening meegenomen en getreurd buiten het plaats incident en zo snel mogelijk vervoerd naar het ziekenhuis.
- Acceptable Risk & damage control:** Tijdens de gevechtbestrijding van een incident met extreem geweld is het niet mogelijk om een gegarandeerde veilige werkomgeving te realiseren voor de hulpverleners. Er wordt gestreefd naar een acceptabel risico. Voor, tijdens en na de inzet zijn hulpverleners in beeld en wordt ook ingezet op psychosociale hulpverlening.
- Never walk Alone:** Bij extreem geweld en/of terrorisme is burenhulp, landelijke inzet en bijstand een noodzaak.
- Standard Operational Procedures:** Het optreden van de hulpverlening bij extreem geweld blijft met inachtneming van bovenstaande 4 uitgangspunten zo dicht mogelijk bij het reguliere optreden.

Doelstelling

- Het redden van mensenlevens en voorkomen van gezondheidsschade.
- Het voorkomen van (directe) vervolgincidenten en/of slachtoffers.
- Het opsporen en vervolgen van de daders.
- Het voorkomen of beperken van maatschappelijke onrust.
- Het bijdragen aan een zo snel mogelijke terugkeer naar een genormaliseerde situatie en maatschappelijke veerkracht.

Uitgangspunten

- Terrorisme is zelden meteen duidelijk. Optreden van hulpdiensten conform extreem geweld, tenzij politie of meldkamer dat anders aan geeft. Zie ook werkwijze eerste eenheden.
- Duiding van 'behandeling als' terrorisme door politie of NCTV. Informatie over veiligheid hulpverlening wordt altijd gedeeld.
- Er wordt gewerkt met een geaccepteerd risico. Veiligheid voor hulpverlening staat voorop en er wordt gewerkt via de hot, warm, coldzone.

Scenario's

1. Dreiging

1A. Algemene dreiging
1B. Concrete dreiging
2. Daadwerkelijk incident
extreem geweld of
terrorisme
- Denk aan duidelijk benoemen en afstemmen scenario (1 of 2).
Stem keuze scenario altijd af tussen meldkamer, MKO, CoPI en ROT.
Afspraken first responders in bijlage IBP (zonekaarten).
Nadere uitwerking in deel III IBP (tactisch-strategische kaart).

Welke teams kom je tegen op straat?

Dienst Speciale Interventie (DSI)

Is de eenheid met het grootste geweldsmandaat. De DSI bestaat uit verschillende afdelingen:

- Rapid Response Teams (RRT)
- Quick Reaction Force (QRF)
- Quick Reaction Air (QRA)
- Quick Identification Team (QIT, met TEV, forensische en digitale experts)

De inzet van DSI is gericht op de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde en met name het voorkomen c.q. beëindigen van acute situaties van extreem geweld.

Aandachtspunten voor hulpverlening:

- De DSI zal het gebied binnentreden en gaan handelen. Daar waar DSI inzet nodig is, is vrijwel altijd sprake van een onveilige situatie voor hulpverlening (zie zonering). Belangrijk dat hulpdiensten tijdens het levensreddend handelen 360 graden alert zijn. Als er nog geen DSI is doen de hulpdiensten conform 'zonering' hun werk.
- Operationele afstemming: de taakcommandant DSI en de OvD-P. Ondanks dat het contact richting het CoPI via de politie loopt, kan het voorkomen dat de DSI aansluit in het CoPI (succespunt tijdens de tramaanslag).

Quick Response Team (QRT) Brandweer

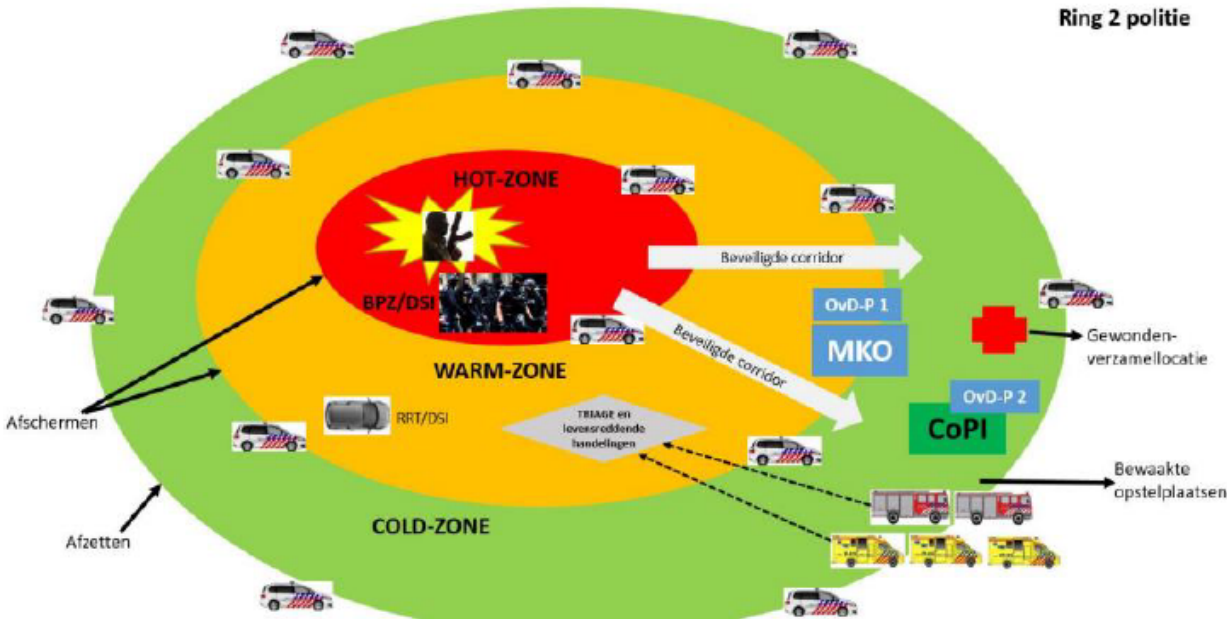
De primaire taakstelling van het QRT blijft het leveren van basis brandweerzorg (reguliere werk: brandbestrijding, IBGS, technische hulpverlening en levensreddend handelen) maar dan in een context van dreigend extreem geweld.

Het QRT-B komt nooit in de hotzone, tenzij CBRN: De taakstellingen kunnen als volgt benoemd worden:

- Levensreddend handelen: Overdragen slachtoffers uit de warm zone aan ambulance.
- Blussen van brand en/of het bestrijden van emissie van gevaarlijke stof.
- Metten op concentraties gevaarlijke stoffen en veiligheidsadvisering.
- Bevrijden (zo mogelijk in samenwerking met de ambulancedienst) van slachtoffers.
- Stand-by voor hulpverlening aan partners als 'verzekering' voor escalatiescenario's (vb. instap DSI)
- Springkussen en/of assistentie ambulance
- Inzet bij openbare orde verstoringen en riot control (denk aan Coolsingelrellen).

Werkwijze eerste eenheden (first responders)

Hot-zone – Onveilig gebied waarbinnen zich daders bevinden, (restanten van) explosieven aanwezig zijn of gevaarlijke stoffen vrijkomen. In deze zone treedt uitsluitend de politie en/of de brandweer (CBRN) op. Geredde personen worden in de warm-zone overgenomen door de hulpdiensten. Inzet gericht op uitschakelen gevaar.	Warm-zone – Beperkt, veilig gebied, tussen de hot- en cold-zone, toegankelijk voor de hulpdiensten (politie/brandweer/ambulance). In deze zone vindt zo nodig tactische hulpverlening (uitsluitend snelle levensreddende handelingen) plaats. Slachtoffers worden zo snel als mogelijk verplaatst naar de cold-zone.
Cold-zone – Veilig gebied waarbinnen de hulpdiensten veilig kunnen werken, conform de standaard bij grootschaligheid. In deze zone worden de voertuigen opgesteld en de gewonden verzameld. Tevens opstelplaats CoPI.	HANDELINGSPERSPECTIEVEN: Politie bepaalt in eerste instantie zonering (hot, warm, cold).Het motorkapoverleg (MKO): de eerste eenheden van de politie, brandweer en ambulance bepalen in overleg met de meldkamer een plek voor het MKO. Het MKO bepaalt zonegrenzen, corridors, opstellocaties en overnameplaatsen.Naast het CoPI blijft het MKO operationeel. CoPI richt zich op incidentcoördinatie, het MKO op incidentbestrijding.Zie ook uitgewerkte zonekaarten extreem geweld (bijlage IBP).

ER WORDT GEWERKT MET EEN 'GEACCEPTEERD RISICO'. NIET OPTREDEN IS GEEN OPTIE! DENK AAN HET MOTORKAPOVERLEG (MKO)! Let op! Een incident kan ook dynamisch zijn waardoor zonering of nauwelijks mogelijk is (vb. vluchtende daders)!

Naslagwerk en relevante documenten (klik op de hyperlink)

Regionaal: Incidentbestrijdingsplan Extreem Geweld en Terrorisme Midden-Nederland Deel I: algemene beschrijving incidenttypeDeel II: tactisch-strategische informatiekaartHandelingsperspectieven en mogelijke maatregelen eigen personeelMultidisciplinaire afspraken eerste eenheden (zonekaarten)Informatiekaart Caco	Landelijk: Landelijk Crisisplan extreem geweld en terrorisme (2023, NCTV)Bestuurlijke netwerkkaart terrorisme – kaart 10 (NIPV)Mindmap burgemeesters en terrorismebestrijding (IFV, NGB)Koepelnotitie communicatie (NCTV)Spreekteksten voor burgemeesters na een aanslag (NCTV)Procedure manhunt (op te vragen via politie)

Bij extreem geweld zijn er geprioriteerde gespreksgroepen ingericht m.n. voor de essentiële communicatie in de zones. Het gebruik van de groepen wordt afgestemd met- en besloten door de OvD-OC en kenbaar gemaakt aan de meldkamers. Overbelasting is een aandachtspunt. Vanuit de meldkamer(s) worden deze bijstandsgroepen aangewezen. Onderstaande groepen betreffen de groepen van Utrecht.

Brandweer: GBO-860 **RAVU:** AUT BYST 02 **Politie:** EBG-481 en EBG-482
OvD-OC: EBG-01 en EBG-02

Een product van...

Melding en alarmering

- Zorg vanuit de meldkamer/Caco voor actieve informatie-uitwisseling naar eerste eenheden en Ovd's (eigen veiligheid).
- Vermijdt woorden gelieerd aan terrorisme.

Op- en afschalen

- Duiding en vermoeden van terrorisme (en/of extreem geweld) operationeel door politie (Ovd-OC).
- Bij dergelijke incidenten ligt snelle bestuurlijke opschaling voor de hand (GRIP 3 of 4). Driehoek is in de lead.

Leiding en Coördinatie

- Draag zorg voor afstemming in de gouden lijn en een hotline tussen de Caco, LC en de (R)OL (o.a. over taakverdeling). Zorg eventueel voor een toegevoegd (R)OL in het BT en/of de SGBO. Stem keuze scenario gezamenlijk af!

Informatiemanagement

- Informatie wordt gedeeld, tenzij vertrouwelijkheid dit belemmert. Informatie bij/over een (dreiging van een) incident waarover de politie en/of het OM beschikt, delen zij met de hulpdiensten indien en voor zover dat voor de veiligheid van medewerkers en hulpdiensten noodzakelijk is.
- Maak activiteit in LCMS besloten. LCMS: beperk je tot hoofdlijnen, voorkom naar personen te herleiden informatie (maak een afweging over het delen van het GMS-kladblok in LCMS).
- Omgeving: inventariseer lopende evenementen, demonstraties en/of plekken met veel publiek (vb. Stationsgebied Utrecht).
- Maak gebruik van de informatiemangers uit het VIC (Caco, CIM). IM-ers kunnen ook ingezet worden in het SGBO met als doel de informatie-uitwisseling

Aandachtspunten bij scenario DREIGING

We kennen binnen dit incidenttype een tweetal scenario's (een dreiging en/of een daadwerkelijk incident/crisis). Bij een dreiging van extreem geweld of terrorisme zijn de volgende operationele aandachtspunten van belang:

- Een dreigingssituatie is primair een aangelegenheid voor de driehoek. De politie is uitvoeringsorganisatie en de veiligheidsregio kan op verzoek van het bevoegd gezag aansluiten voor een informatiepositie (zie ook tactisch-strategische informatiekaart).
- Overweeg de inzet van een operationeel kernteam of ROT (zonder opschaling in GRIP) voor bijvoorbeeld uitwerking van scenario's, vooruitdenken en het nemen van maatregelen voor eigen personeel.
- Betrek inhoudsdeskundigen op dit thema en zorg dat de relevante planvorming voorhanden is (het IBP en bijvoorbeeld de evaluatie van de tramaanslag). De lijst met inhoudsdeskundigen is te vinden op crisisrecht.nl.

Aandachtspunten voor de Caco:

- Stem bij dreiging ALTUD af met de Ovd-OC en ga in op de aard van de dreiging, de locatie(s), maatregelen politie en verdere opschaling. Stem ook scenario's met elkaar af. Caco kan de Ovd-OC ontlasten.
- Duiding van 'behandeling als' terrorisme of extreem geweld ALTUD door de Ovd-OC.
- Informeer relevante piketfunctionarissen (vb. de (R)OL en LC) vertrouwelijk over de dreiging. Laat hen nadenken over de mogelijke effecten mono- en multidisciplinair en verwijst naar de planvorming.
- Aandacht voor processen en verantwoordelijkheden van de verschillende kolommen (vb. GHOR richting zorgketen). Vul niet voor hen in en laat ze zelf maatregelen nemen.
- Overweeg het opstellen van een startbeeld in LCMS.

Ovd Operationeel Centrum (Ovd-OC) Politie

- Is de verbinding tussen de Caco en de politie. Ovd-OC duidt vermoeden van terrorisme en extreem geweld en stemt af. De politie hanteert vaak de term CTER (Contraterrorisme, Extremisme en Radicalisering).

Aandachtspunten CoPI

Dreiging: bij een dreiging kunnen leden van het CoPI scenario-denken, planvorming checken, een inzetplan maken, etc.

Bij een daadwerkelijk incident/crisis:

- Overweeg snelle inzet van een 2e Ovd-G, Ovd-B en Ovd-Bz. Een 2e Ovd-P sluit bij dit soort incidenten sowieso aan (1 voor afstemming in het MKO en 1 voor afstemming in het CoPI en ondersteuning Leider CoPI).
- Stem veilige aanrijroute en opstelplaats voor o.a. MCU af met de politie (Ovd-OC). Politie beveiligd en schermt locatie af.
- Overweeg CoPI naar uitgangstelling te laten komen en vanuit daar begidsen naar een zo veilig mogelijke opstellocatie (afstemming met LC en Caco).
- Het MKO richt zich op incidentbestrijding, het CoPI op incidentcoördinatie.
- Denk aan nazorg voor eigen personeel (ook voor meldkamerpersoneel).
- Thema's CoPI:
 - Veiligheid (zonerings)
 - Slachtoffers
 - Informatiedeling en overdracht ROT
 - Opvang en verzorging
 - Crisiscommunicatie (ter plaatse)
 - Contact met crisispartners (ter plaatse).

Crisiscommunicatie en gespreksgroepen

- Voor verantwoordelijkheden en uitgangspunten crisiscommunicatie zie deel III IBP (informatiekaart tactisch/strategisch). De driehoek bepaald in beginsel de communicatiestrategie.
- Stem woordvoering ter plaatse altijd af met politie en gemeente.
- Voor de inzet van NL-Alert gelden de reguliere afspraken. In geval van crisiscommunicatie bij extreem geweld is een aparte richtlijn uitgebracht: 1) consulteren van Ovd-OC + politiewoordvoerder van inhoud van bericht. 2) aanpassen van werkwijze dat CAC inhoud van bericht mag bepalen, onder de bevoegdheid van de ROL. Zie ook het NL-Alert berichtenboek.
- Denk na of er geen mensen meer in onveilig gebied zitten i.r.t. NL-Alert.
- Maak gebruik van de communicatiekaders, te vinden op crisisrecht.nl.

Brandweer

Bron- en emissiebestrijding: Meld ongebruikelijke zaken in het veld aan de Ovd-B, zodat dit gedeeld kan worden met de meldkamer en het CoPI.

Redding:

- Redden gaat voor opsporen, behalve bij nieuw acuut gevaar met groter verlies van levens.
- Gebruik medische traumakits op tankautospuits voor levensreddende handelingen. Ondersteun ambulance.
- Wees 360-graden alert. Stem opstelplaats hulpdiensten af via motorkapoverleg (MKO)

Inschatten effectgebied: geen aanvullende bijzonderheden t.o.v. regulier.

Ontsmetting: bij CBRNe-scenario AGS en defensie inschakelen.

Ontruiming: let op eigen veiligheid.

Politie

Bewaken en beveiligen

- Hot, warm, coldzone (statisch of dynamisch) wordt bepaald door de politie in overleg met de diensten in het motorkapoverleg (MKO). Koppel dit terug aan de meldkamer.
- Zorg dragen voor bewaken en beveiligen van alle opstel- en verzamelaarsplaatsen, alsmede gewondenverzamelplaatsen, verzorglocaties en opvanglocaties. Geldt ook voor bewaken en beveiligen locatie hulpverlening en CoPI. Stem dit af met de Ovd-OC en Caco.
- Probeer, indien mogelijk, de namen van al het personeel (ook ambulance, brandweer, crisisbeheersing) op te schrijven in het kader van nazorg en onderzoek.

Interventie: inschakelen specialistische teams (zie andere kant van deze kaart). Mogelijk procedure manhunt van kracht. Vraag om informatie bij de Ovd-OC of SGBO.

Opsporing: denk aan protocol verdachte objecten. TEV bepaalt eventuele inzet en strategie.

Mobiliteit: geen aanvullende bijzonderheden t.o.v. regulier proces. HMob in SGBO.

Handhaven netwerken: activeer netwerken in de stad of in de wijk.

GHOR

Acute gezondheidszorg

- Triage en behandeling: houd rekening met ernstige oorlogsverwondingen en de aanwezigheid van (gewapende) daders onder slachtoffers.
- Tactische inzet ambulance: wees 360 graden alert en gebruik PBM en hulpmiddelen (vb. tourniquet).
- Keuze gewondenverzamelplaats en verzorglocaties in overleg met de politie (i.v.m. eigen veiligheid). Stem af op meldkamerniveau.
- Denk aan GGB en het openen van het calamiteitenhospitaal bij veel slachtoffers.

Publieke gezondheidszorg

- Psychosociale hulpverlening (PSH) gaat een rol spelen. Alarmeren PSH-organisatie via MKA. Regel samen met Bevolkingszorg PSH voor burgers die spontaan hulp hebben geboden aan slachtoffers die mogelijk niet in beeld zijn.
- MMK: bij CBRNe-scenario GAGS en defensie inschakelen.
- GOR: start eventueel gezondheidsonderzoek op. Denk aan tramaanslag.

Bevolkingszorg

Acute bevolkingszorg

- De Ovd-Bz begeeft zich nabij het CoPI in de cold-zone. Komt nooit in warm- of hot-zone.
- Veilig werken: houd rekening met eigen collega's buiten, gemeentelijke gebouwen, etc. Stem inzet af met politie. Check of locatie van GBT nog een veilige opkomstlocatie is.
- Opvanglocaties: stem keuze opvanglocaties af in het CoPI (of direct met politie) in verband met veiligheid. Koppel terug aan Caco of IM voor het verwerken in LCMS.
- Aandacht voor spontane hulp aan slachtoffers door burgers/omstanders.
- Verwanteninformatie: start SIS op i.o.m. de GHOR.

Preparatie Nafase

- Regel samen met GHOR PSH voor burgers die spontaan hulp hebben geboden.
- Ben je bewust van het feit dat het incident impact kan hebben op de burgers in de gemeenten (en/of in meerdere gemeenten). Impact op nazorgorganisatie en eigen gemeentelijke organisatie. Houd rekening met stille tochten.
- Stel een nafaseplan op (denk aan tramaanslag Utrecht, gebruik de lessons learned)

Nazorg

Regel vroegtijdig nazorg i.v.m. meldkamer, hulpverleners en crisisfunctionarissen die schokkende dingen hebben gezien/gehoord. Maak gebruik van lessen tramaanslag en team opvang & nazorg.

DEEL DRIE

Informatiekaart tactisch/strategisch
extreem geweld en terrorisme

Deze informatiekaart beschrijft de informatie-uitwisseling, rollen en verantwoordelijkheden tussen de driehoek en de regionale crisisorganisatie bij een uiting van extreem geweld of een terroristische dreiging/aanslag. Het doel van dit document is het verbeteren van de onderlinge samenwerking en het creëren van optimale veiligheid in de regio en de gemeenten daarbinnen. Door optimale informatiedeling wordt een gedeeld actueel beeld gegenereerd, zodat iedere partner in veiligheid proportioneel zijn maatregelen kan nemen wanneer de situatie daarom vraagt. Dit draagt bij aan de veiligheid van hulpverleners en aan het goed positioneren van het bevoegd gezag. Daarnaast draagt het bij aan weloverwogen besluitvorming.

Inhoud tactisch/strategische informatiekaart:

In deze tactisch-strategische informatiekaart extreem geweld en terrorisme vindt u de volgende onderwerpen:

1. [Strategische doelen en uitgangspunten bij extreem geweld en terrorisme.](#)
2. [Duiding van extreem geweld en/of terrorisme.](#)
3. [De organisatie van de keten: driehoek versus regionale crisisorganisatie.](#)
4. [Scenario's uitgewerkt in een matrix: 1\) dreigingssituatie \(algemeen vs. concreet\), 2\) daadwerkelijk incident.](#)
5. [Risico- en crisiscommunicatie.](#)
6. [Strategische aandachtspunten voor de nafase.](#)
7. [Lijst met mogelijke sleutelbesluiten.](#)
8. [Relevant naslagwerk en aanvullende documentatie.](#)
9. [Overzicht met relevante strategische dilemma's \(10 strategische families\).](#)

1. Strategische doelen en uitgangspunten

Bij (dreiging van) extreem geweld of terrorisme is een gezamenlijke aanpak op lokaal, regionaal en nationaal niveau van belang. Hiervoor werken we in Midden-Nederland met doelen (*commanders intent*) en uitgangspunten. Deze doelen en uitgangspunten geven richting aan- en houvast bij voorspelbare en voorstelbare dilemma's en bij mogelijk conflicterende belangen. Per situatie dienen de doelen en uitgangspunten beschouwd (en vastgesteld) te worden door de driehoek of het BT.

Commanders intent (doelstellingen)	Uitgangspunten bij extreem geweld en terrorisme
1. Het redden van mensenlevens en voorkomen van gezondheidsschade.	• We werken zoveel mogelijk scenario -en informatie gestuurd. Als er geen of beperkte informatie is, wordt er risico-gestuurd gewerkt. • Aanpak op basis van risicobeheersing en niet risico-uitsluiting. • Informatie wordt altijd multidisciplinair gedeeld, tenzij het opsporings- of intelligence belang zich hiertegen verzet. Multidisciplinaire informatiedeling moet bijdragen tot een gezamenlijk beeld en een zo veilig mogelijke hulpverleningssituatie.
2. Het voorkomen van (directe) vervolgingincidenten en/of slachtoffers.	• We werken op basis van een acceptabel risico voor hulpverleners. Dit heeft altijd prioriteit. Grootschalige hulpverlening vindt plaats tenzij door de politie of brandweer wordt aangegeven dat het niet veilig is.
3. Het opsporen en vervolgen van de daders.	• Het voorkomen van slachtoffers gaat voor economische gevolgen en milieuschade. • Redding van mensen gaat voor het bergen van slachtoffers en opsporing, behalve bij acuut gevaar met een nog groter risico op slachtoffers.
4. Het voorkomen of beperken van maatschappelijke onrust.	• Open en transparante communicatie, voorzien van een handelingsperspectief. Informatie over een dreiging wordt openbaar gemaakt indien dit levens kan redden. • Het normale leven gaat zoveel als mogelijk door. Genomen maatregelen hebben een zo beperkt mogelijke maatschappelijke impact en duur.
5. Het bijdragen aan een zo snel mogelijke terugkeer naar een genormaliseerde situatie en maatschappelijke veerkracht.	• Brede zorg voor getroffen, gedifferentieerd naar doelgroepen. • We gaan uit van zelfredzaamheid (met focus op verminderd zelfredzamen). • In geval van schaarste van middelen en capaciteit gaat het beschermen van personen voor op het faciliteren van maatschappelijke initiatieven.

2. Duiding

Afhankelijk van de situatie die speelt kan het enige tijd duren totdat er meer duidelijk is. Dit kan betekenen dat lang onzeker is wat de aard van een dreiging of incident precies is. Om deze reden is **duiding van het incident of de dreiging cruciaal**. De duiding van extreem geweld en/of het behandelen als zijnde een terroristisch incident vindt plaats op verschillende niveaus:

- **Operationele duiding:** door OC Politie. Deze duiding is cruciaal voor het optreden bij een incident, om te kunnen opschalen en eventueel overige (multidisciplinaire) partners in positie te brengen. Zo wordt gehandeld vanuit “het vermoeden van extreem geweld of terrorisme”.
- **Strategische duiding lokaal/regionaal:** door de crisisorganisatie, in dit geval de driehoek (of het BT).
- **Nationale duiding:** OM en de NCTV, mede op basis van de eerste operationele duiding. Indien er aanleiding is kan de NCTV een incident (voorlopig) publiekelijk duiden als terrorisme en mogelijk het dreigingsniveau verhogen (zie algemeen deel IBP voor stappenplan verhoging dreigingsniveau). Het OM (Landelijk Parket) duidt in het kader van opsporing.

3. Organisatie van de keten

Ervaringen met uitingen van extreem geweld en terroristische incidenten (bv. de tramsnag in Utrecht) laten zien dat het thema nog steeds actueel is. Het bevoegd gezag staat voor de uitdaging om die maatregelen en voorzieningen te treffen die nodig zijn ter handhaving van de openbare en rechtsorde en het beperken van de gevolgen van een crisis. De bestuurlijke aanpak bij extreem geweld of terrorisme wordt gedaan vanuit de driehoek, het Gemeentelijk Beleidsteam (GBT) – en afhankelijk van de situatie – het Regionaal Beleidsteam (RBT) en het Rijksniveau.

3.1 Rolverdeling en onderscheid

De (lokale) driehoek, het GBT/RBT en het Rijk (NCTV) hebben overall gezien een eigenstandige rol in de volgende situaties bij extreem geweld of terrorisme:

- Openbare ordeverstoring (bv. (dreiging op) demonstratie/evenementen die ‘uit de hand lopen’, maatschappelijke onrust, etc.)
Inzet is driehoek, eventueel regionale crisisorganisatie indien inzet hulpdiensten noodzakelijk is of dreigt te zijn én regelen van vroegtijdige informatiepositie van de veiligheidsregio bij grote verstoringen. Dit kan door de directeur veiligheidsregio/veiligheidsdirectie/veiligheidsdirectie/veiligheidsdirectie¹ uit te nodigen voor het driehoeksoverleg.
- (Dreigende) situaties met grote strafrechtelijke component (bv. dreiging van een terroristische aanslag)
Inzet is driehoek (+NCTV), informatielijn naar regionale crisisorganisatie bij mogelijkheid (acute en/of concrete dreiging) tot daadwerkelijke crisis. Het bevoegd gezag kan er voor kiezen de directeur veiligheidsregio/veiligheidsdirectie/veiligheidsdirectie/veiligheidsdirectie/veiligheidsdirectie of de (R)OL uit te nodigen voor het driehoeksoverleg (voor een informatiepositie en afstemmen multidisciplinaire inzet hulpdiensten).
- GRIP situaties met een strafrechtelijke en/of openbare orde component (bv. groot extreem geweldsincident, terroristische aanslag)
Inzet is GBT/RBT aanpak van de gevolgbestrijding en nafase, driehoek aanpak van handhaving openbare orde, rechtsorde en opsporing)

De driehoek en het GBT hebben beide een eigen wettelijke taak en kunnen in verschillende situaties samen en naast elkaar acteren, zoals bij een terroristische aanslag. Bij een grove uiting van extreem geweld of een terroristische dreiging/aanslag komen verschillende bevoegdheden van de diverse nationale, regionale en lokale partijen aan de orde. Het gezag (veelal BM) wordt optimaal gefaciliteerd om snel, effectief en transparant besluiten te nemen. Dit document kan daarbij helpen. OOV voert regievoorbereiding van de bestuurlijke besluitvorming in de driehoek door bevoegd gezag, bijvoorbeeld met betrekking tot inzet van interventiediensten bij een aanslag met eventuele vervolgdreiging. Besluiten worden genomen door het betreffende gezag.

In de driehoek vindt, indien nodig, besluitvorming plaats over veiligheidsonderwerpen die vanwege hun aard alleen in driehoeksverband besproken kunnen worden, vaak in aanwezigheid van NCTV en AIVD. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om specifieke informatie rondom (actuele) dreigingssituaties, opsporing van verdachten en signalen/risico's op (grootschalige) openbare ordeverstoringen. OOV adviseert de burgemeester over OOV-aangelegenheden en voert ambtelijke regie op de voorbereiding van driehoeksvergaderingen (rechtstreekse advieslijn vanuit mono-kolom OOV). Het uitgangspunt is dat de uitkomst van deze informatie, indien relevant voor de crisisbeheersing, multidisciplinair wordt gedeeld, tenzij de vertrouwelijkheid dit niet toe laat. Het BT wordt vanuit de driehoek op hoofdlijnen geïnformeerd over maatregelen en/of mogelijke gevolgen wanneer dit essentieel is voor het uitvoeren van de taken van het GBT.

¹ Of de Regionaal Operationeel Leider ((R)OL) namens hem.

Het BT focust zich op de advisering en ondersteuning van het bevoegd gezag en het anticiperen op lange termijn effecten. De inzet is gericht op het nemen van maatregelen en voorzieningen die nodig zijn voor het afhandelen van de gevolgen van het incident. In het BT wordt een integraal beeld geschetst van de situatie door de vertegenwoordigers van de diverse kolommen. Ook vindt in het BT besluitvorming plaats over de wijze van crisisbeheersing. De besluitvorming in het BT wordt voorbereid door het ROT (o.a. door een strategische analyse van de crisis).

3.2 Wettelijk kader en bevoegdheden

- De burgemeester heeft het gezag over de openbare orde (art. 172 Gemeentewet en art. 11 Politiewet).
- De HOvJ heeft het gezag over de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde (art 124 Wet op de rechterlijke organisatie en art. 12 Politiewet).
- De burgemeester maakt in de driehoek afspraken met het OM en de politie over de inzet van politie op lokale prioriteiten en de bestrijding van criminaliteit (art. 15 Politiewet).
- De burgemeester is opperbevelhebber bij rampen en crises (art. 5 Wet veiligheidsregio's).

De adviseur OOV/het hoofd OOV² adviseert de burgemeester over openbare orde en veiligheid, het beleidsteam (en/of de (R)OL) adviseert de burgemeester over de crisis –en gevolgbestrijding.

3.3 Aansluiting regionale crisisorganisatie

Bij een dreiging of bij een incident waar (nog) geen multidisciplinaire coördinatie en afstemming vereist is, is de driehoek leidend (en de SGBO als uitvoeringsorganisatie van de driehoek). Om aansluiting met de andere hulpverleningsdiensten te blijven faciliteren en een snelle multidisciplinaire opschaling te borgen sluit de (R)OL aan bij de SGBO als vertegenwoordiger vanuit de regionale crisisorganisatie. Om een goede aansluiting te realiseren in de driehoek kan de directeur veiligheidsregio/veiligheidsdirectie/veiligheidsdirectie/veiligheidsdirectie door het bevoegd gezag uitgenodigd worden. De (R)OL en/of directeur veiligheidsregio/veiligheidsdirectie/veiligheidsdirectie/veiligheidsdirectie heeft hier formeel geen (operationele) leiding. Hij/zij functioneert binnen de driehoek/SGBO als vertegenwoordiger van de regionale crisisorganisatie/veiligheidsregio. Er wordt aangesloten bij de driehoek en de SGBO om een informatiepositie te includeren en om adequaat op te kunnen treden als regionale crisisorganisatie. Tevens borgen we het zo veilig mogelijk en afgestemd optreden van hulpdiensten. De (R)OL kan daarnaast besluiten om een operationeel kernteam (of denktank) in te richten om zich multidisciplinair voor te bereiden op (terroristische) scenario's, handelingsperspectieven en bestuurlijke informatievoorziening (richting gemeenten en partners).

3.4 Rijksniveau

In geval van (het vermoeden van) een terroristische (vervolg)dreiging met (potentiële) impact op regionaal of nationaal niveau, kan (een vertegenwoordiger van) de NCTV worden toegevoegd aan de driehoek, in het BT of elders in de crisisorganisatie (vb. in het ROT tijdens de tramaanslag). De NCTV heeft een eigenstandige verantwoordelijkheid t.a.v. bewaken en beveiligen van personen en objecten in het Rijksdomein en een coördinerende (R)OL op het gebied van crisisbeheersing. Het Rijk (bij terrorisme de minister van JenV) vervult hierbij een faciliterende, richtinggevende en/of sturende (R)OL. Welke positie de minister van JenV inneemt, hangt af van wat de situatie vraagt.

3.5 Schematische weergave (uitvoerings-)organisatie bij extreem geweld of terrorisme

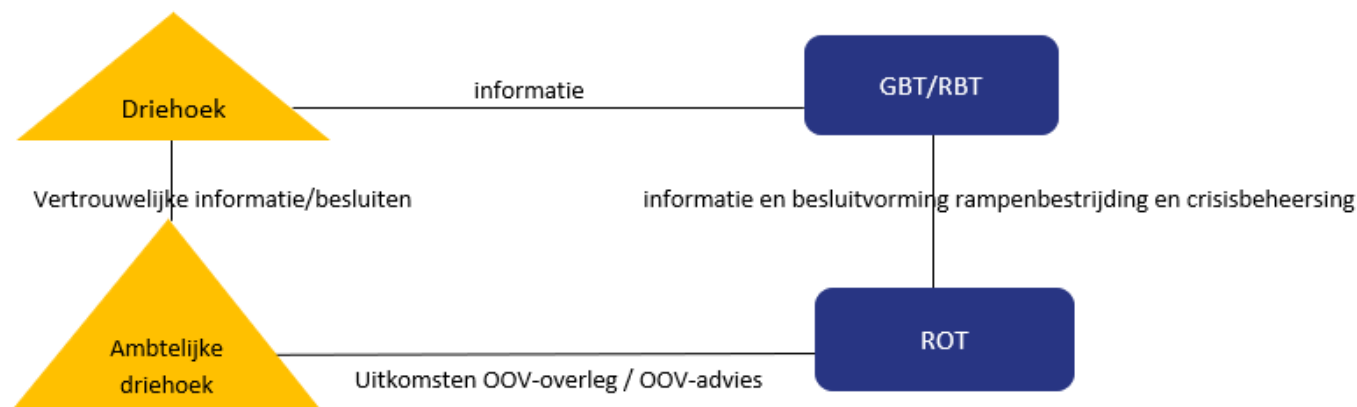
De organisatie wordt opgegevericht ingericht op basis van de situatie die speelt (conform de vragen wat is er aan de hand, hoe erg is dat en wat moeten we daarvoor kunnen (en met wie?)). Waar nodig kan beargumenteerd afgeweken worden. De integraliteit (informatie, overwegingen en besluitvorming) wordt bij opschaling bewaakt in het BT. Het ROT bereidt besluitvorming in het BT voor middels het opleveren van strategische analyses. De (R)OL coördineert dit bij opschaling en kan indien gewenst specifieke acties uitzetten bij leden van het ROT (zoals OOV/BZ). Ook de driehoek wordt ambtelijk voorbereid door OOV (en partners).

In sommige gevallen is vertrouwelijke bespreking en besluitvorming in de driehoek noodzakelijk omdat de aard van de besluitvorming hiertoe aanleiding geeft. Besluitvorming in de driehoek wordt (ambtelijk) voorbereid door politie, OM en OOV en rechtstreeks aan de driehoek voorgelegd (te denken valt aan afwegingen op basis van vertrouwelijke informatie van inzet op handhaving openbare orde, inzet eenheden t.b.v. Bewaken en Beveiligen, inzet veiligheidsrisicogebied, inzet van spotters, inzet van DSI, risico-inschatting of signalen grootschalige openbare ordeverstoring, dreigingsscenario's (inclusief lijn van optreden), etc.). Indien sprake is van effecten op de hulpverlening wordt deze informatie altijd gedeeld met de regionale crisisorganisatie.

² Per gemeente in Midden-Nederland verschilt het hoe deze functie is ingevuld. Bij de gemeente Utrecht betreft dit bijvoorbeeld de directeur OOV.

Driehoek
 ((dreiging) openbare orde en strafrecht,
 inclusief vertrouwelijke³ veiligheidsinformatie)

GBT/RBT
 (strategische crisis- en gevolgbestrijding en nafase)

Meer specifiek behandelen de verschillende teams 'globaal' de volgende thema's:

Team	Thema's
Driehoek	Vervolgdreiging, opsporing, communicatie en handelingsperspectief, informeren en afstemming BT.
GBT/RBT	Bestuurlijke coördinatie van incidenten met een (hoge) maatschappelijke impact. Onder andere waar het gaat over emotie in de samenleving, politiek, communicatie en nazorg).
ROT/OKT	Operationele leiding van de effecten van een (dreigend) incident, afstemming met andere betrokken partijen en strategisch adviseren van het BT, coördinatie in het geval van meerdere CoPI's.

4. Scenario-uitwerking

Bij dit incidenttype is onderscheid te maken in twee scenario's:

1. Een dreiging van een incident met extreem geweld of terrorisme:
 - 1A. Algemene dreiging
 - 1B. Concrete dreiging
2. Een daadwerkelijk incident (extreem geweld of een terroristische aanslag).

In de onderstaande matrix wordt per scenario het volgende uitgewerkt.

- Uitleg incidenttype/scenario
- Organisatie van de keten (welke organisatie is leading)

³ Vertrouwelijke veiligheidsinformatie betreft informatie die uitsluitend gedeeld kan worden met geautoriseerde personen. Het betreft zogenaamde artikel 60 informatie. Deze mogen veiligheids- en inlichtingendiensten enkel delen met geautoriseerde personen in de driehoek.

- Wie informeert wie (informatielijnen)
- Specifieke en aanvullende doelen en uitgangspunten (ten opzichte van de algemene uitgangspunten).
- Mogelijke maatregelen.

De algemene uitgangspunten als benoemd op pagina 1 gelden voor alle scenario's. In de matrix worden enkel de specifieke en aanvullende doelen en uitgangspunten benoemd. Verderop in deze informatiekaart is een (niet uitputtende) lijst met mogelijke sleutelbesluiten te vinden.

SCENARIO 1A: ALGEMENE DREIGING				
Scenario uitleg	Organisatie keten	Wie informeert wie (en hoe?)	Doelen en uitgangspunten	Mogelijke maatregelen (zie H7)
1A. Algemene dreiging Dreigingssituatie waarbij bijvoorbeeld Utrecht en/of andere gemeenten binnen de VR's in Midden-Nederland als doelwit wordt benoemd voor een mogelijke aanslag. Bijvoorbeeld n.a.v. een aanslag in het buitenland.	• Driehoek, indien noodzakelijk aangevuld met de NCTV/AIVD (besluiten). • (N)SGB0 <i>Indien een algemene dreiging concreet wordt, zie scenario 1B: concrete dreiging</i>	• Afhankelijk van welke partij over de informatie beschikt, informeren NCTV, politie en/of AIVD het bevoegd gezag (burgemeester en HOvJ) • Burgemeester informeert OOV • OOV bereidt i.a.m. OM en politie notitie driehoek voor met doelen en uitgangspunten. • Politie start (N)SGB0 of TDA op. • Driehoekspartijen wisselen onderling informatie over de dreiging uit. • Zo lang dreiging algemeen is en er geen concrete aanwijzingen zijn, dan geen verdere actie/informatie richting regionale crisisorganisatie.	<u>Doelen</u> 1. Beschermen van (bedreigde) bevolking en beperken schade. 2. Voorkomen van een aanslag. 3. Opsporen en vervolgen van verdachte(n). 4. Tegengaan van maatschappelijke onrust. 5. Zo spoedig mogelijk terugkeren naar normale situatie. <u>Aanvullende uitgangspunten:</u> Naast de uitgangspunten op pagina 1 kunnen de volgende aanvullingen gelden: • Informatie-gestuurd werken: we activeren netwerken in steden/dorpen en wijken en halen (en brengen) informatie. Ook halen we het sentiment en gevoel op.	Zie de lijst met sleutelbesluiten (H7). Bij dit scenario de volgende aandachtspunten: • Inzet op intelligence; • Inzet van spotters op hotspots in Midden-Nederland; • Handhaving netwerken, voelsprietten uit in de wijken; • Meer zichtbare aanwezigheid politie op straat, verscherpte toegangscontroles; • Benut specifieke kennis rondom dit thema bij gemeenten, politie, OM en veiligheidsregio en werk in een denktank scenario's gedetailleerd en gezamenlijk uit.
SCENARIO 1B: CONCRETE DREIGING				
Scenario uitleg	Organisatie keten	Wie informeert wie (en hoe?)	Doelen en uitgangspunten	Mogelijke maatregelen (zie H7)
1B. Concrete dreiging Concrete dreigingssituatie waarbij mogelijke verdachten, locatie, target, tijd en/of	• Driehoek, eventueel aangevuld met NCTV/AIVD (besluiten) • (N)SGB0 ter preparatie (operatie).	• Afhankelijk van welke partij over de informatie beschikt, informeren NCTV, politie en/of AIVD het bevoegd gezag (burgemeester en HOvJ) • Burgemeester informeert OOV • OOV bereidt i.a.m. OM en politie notitie driehoek voor met doelen en uitgangspunten.	<u>Doelen</u> 1. Beschermen van (bedreigde) bevolking en beperken schade. 2. Voorkomen van een aanslag. 3. Opsporen en vervolgen van verdachte(n). 4. Tegengaan van maatschappelijke onrust. 5. Zo spoedig mogelijk terugkeren naar normale situatie.	Zie de lijst met sleutelbesluiten (H7). Bij dit scenario de volgende aandachtspunten: • Benut specifieke kennis rondom dit thema bij gemeenten, politie, OM en veiligheidsregio en werk in een denktank scenario's gedetailleerd en gezamenlijk uit. Bereid je multidisciplinair voor (ook binnen bv. de witte kolom);

modus operandi bekend is.	Regionale crisisorganisatie i.v.m. preparatie effect op multidisciplinaire processen en mogelijke gevolgbestrijding.	De doelen en uitgangspunten worden met de regionale crisisorganisatie gedeeld. Burgemeester informeert algemeen directeur VR/Veiligheidsdirectie en kan de directeur uitnodigen voor de driehoek. Strategisch adviseur OOV of crisismanager OOV informeert regionale crisisorganisatie veiligheidsregio via de (R)OL/CIM (Caco)⁴ (onder radar om te prepareren) (R)OL zet (in afstemming met directeur VR/Veiligheidsdirectie) preparatie regionale crisisorganisatie in gang. Crisisorganisatie kan eventueel bestuurlijke informatievoorziening voorbereiden richting overige gemeenten. Politie start (N)SGBO op. Hier kan een (R)OL aan toegevoegd worden om de multidisciplinaire inzet afgestemd te houden. Defensie kan afhankelijk van de dreiging aansluiten in de SGBO en/of ROT. Er bestaan drie wijzen van aanvragen Militaire Bijstand: de eenvoudige aanvraag (KMar bijstand) via convenant (Art. 58 PW), de reguliere aanvraag (door BM, HOvJ of Vz VR), of de aanvraag i.h.k.v. TGB/Extreem geweld bij landelijke concrete dreiging (bij dit scenario n.v.t.).	<u>Aanvullende uitgangspunten:</u> Naast de uitgangspunten op pagina 1 kunnen de volgende aanvullingen gelden: Informatie-gestuurd werken: we activeren netwerken in steden/dorpen en wijken en halen (en brengen) informatie. Ook halen we het sentiment en gevoel op. Voor crisiscommunicatie zie hoofdstuk 5 van dit document. Voor nafase en de (R)OL van de burgemeester zie hoofdstuk 6 van dit document.	Ontkoppelen kritieke processen: denk na over annuleren/ontruimen vitale objecten of gebieden, evenementen, OV-terminals, etc. Neem impact voor (vitale) partners hierin mee en communiceer. Al dan niet waarschuwen van publiek of op een andere manier communicatie benutten om een gevoel van gevaar en maatschappelijke onrust te beperken; Treffen van maatregelen om de weerstand te verhogen binnen een sector of het verhogen van het dreigingsniveau (Min JenV/NCTV); Mogelijke inzet Defensie B&B als bijstand aan politie (onder gezag HOvJ of gezag BM waar het gaat om OOV). Inzet DSI (gezag bij HOvJ, AP of LP). Aanwijzen veiligheidsrisicogebieden in kader handhaving openbare orde (burgemeester) of aanwijzen permanente veiligheidsrisicogebieden in het kader van opsporing terroristische misdrijven (min. JenV); Bekendmaken informatie en achtergrond mogelijke verdachten/organisatie (OM/NCTV); Inzetten noodbevoegdheid: noodbevel of noodverordening.

SCENARIO 2: DAADWERKELIJK INCIDENT

Scenario uitleg	Organisatie keten	Wie informeert wie (en hoe?)	Doelen en uitgangspunten	Mogelijke maatregelen (zie H7)
2. Daadwerkelijk incident Daadwerkelijk incident met extreem geweld of een terroristische	Regionale crisisorganisatie (CoPI, ROT, GBT/RBT) Driehoek, eventueel	Alarmering verloopt via reguliere afspraken uit het RCP (GRIP). Daarnaast kan de politie de 'rode-knop procedure' en manhunt starten. Afhankelijk van welke partij over de informatie beschikt, informeren NCTV, politie	<u>Doelen</u> Het redden van mensenlevens en voorkomen van gezondheidsschade. Het voorkomen van (directe) vervolgaanslagen en/of slachtoffers. Het opsporen en vervolgen van de daders.	Zie de lijst met sleutelbesluiten (H7). Bij dit scenario de volgende aandachtspunten: Voorzitter VR kan gebruik maken van zijn/haar bevoegdheden op grond van artikel 39 Wvr.

⁴ De Regionaal Operationeel Leider kijkt samen met de functionaris 24/7 VIC (Caco of CIM) op welke wijze de VRU zich dient te prepareren.

aanslag in een van de gemeenten in Midden-Nederland. Daders zijn nog niet aangehouden of uitgeschakeld (er vindt een manhunt plaats). (vb. tramaanslag, aanslag vliegveld Zaventem).	aangevuld met NCTV/AIVD. (N)SGBO Besluiten van het GBT/RBT zijn gericht op het nemen van maatregelen en voorzieningen ter afhandeling van het incident en over de wijze van crisisbeheersing. Besluiten in de driehoek hebben betrekking op veiligheidsonderwerpen die vanwege hun aard alleen in driehoeksverband besproken kunnen worden. Besluiten zijn gericht op het wegnemen van dreigingssituaties, opsporing van verdachten en voorkomen van (grootschalige) openbare ordeverstoringen. Het uitgangspunt is dat informatie	en/of AIVD het bevoegd gezag (burgemeester en HOvJ). De driehoek werkt samen met het BT. Burgemeester informeert OOV. OOV bereidt i.a.m. OM en politie notitie driehoek voor met doelen en uitgangspunten. De doelen en uitgangspunten worden met de regionale crisisorganisatie (BT) gedeeld, zodat er eenduidig opgetreden wordt. Burgemeester informeert algemeen directeur VR/Veiligheidsdirectie en kan de directeur uitnodigen voor de driehoek. Strategisch adviseur OOV of crisismanager OOV informeert regionale crisisorganisatie VR over uitkomsten driehoek via de (R)OL/CIM (Caco)⁵. Crisisorganisatie wordt ingezet: CoPI op plaats incident (afgeschermd in coldzone), ROT en BT op reguliere plekken. Politie start (N)SGBO op. Hier kan een (R)OL aan toegevoegd worden om de multidisciplinaire inzet afgestemd te houden⁶. Defensie kan afhankelijk van de dreiging aansluiten in de SGBO of ROT. Er bestaan drie wijzen van aanvragen Militaire Bijstand: de eenvoudige aanvraag via convenant (Art. 58 PW), de reguliere aanvraag (door BM, HOvJ of Vz VR), of de aanvraag i.h.k.v. TGB/Extreem geweld bij landelijke concrete dreiging (bij dit scenario n.v.t.). De algemeen directeur/voorzitter veiligheidsdirectie of burgemeester (of Vz VR) kan optioneel aansluiten bij de ICCb of MCCb. Zorg dat de NCTV aan tafel zit in de driehoek, het ROT en het BT. <i>Het uitgangspunt is dat informatie multidisciplinair wordt gedeeld, tenzij de vertrouwelijkheid dit niet</i>	Het voorkomen of beperken van maatschappelijke onrust. Het bijdragen aan een zo snel mogelijke terugkeer naar een genormaliseerde situatie en aan maatschappelijke veerkracht. <u>Uitgangspunten:</u> Bij een vermoeden van terrorisme vindt een snelle opschaling plaats, ook als het terroristisch oogmerk nog niet is bevestigd. We werken op basis van een acceptabel risico voor hulpverleners. Hulpverlening gaat voor opsporing. Grootschalige hulpverlening vindt plaats tenzij hulpdiensten aangeven dat het niet veilig is. Informatie-gestuurd werken: we activeren netwerken in steden/dorpen en wijken en halen (en brengen) informatie. Ook halen we het sentiment en gevoel op. We gaan uit van risicobeheersing en niet risico-uitsluiting. Zo snel mogelijk terugkeer naar het normale leven/Het normale leven gaat zoveel mogelijk door. Brede zorg voor getroffen en gedifferentieerd naar doelgroepen. We gaan uit van zelfredzaamheid (focus op verminderd zelfredzaam). Open en transparante communicatie (zie H5). Informatie wordt multidisciplinair gedeeld, tenzij opsporings- of intelligence belang zich hiertegen verzet. Informatie over dreiging wordt openbaar gemaakt als het mensenlevens kan redden. Voorkomen slachtoffers gaat voor economische gevolgen en milieuschade.	Snelle crisiscommunicatie: eerste publieke duiding van een incident of ramp als 'mogelijk terrorisme' (lokaal gezag, nationaal: JenV). Gebruik communicatie (lokaal en landelijk) om bij vervolgdreiging (het gevoel van) gevaar zo veel mogelijk te beperken. Geef eenduidige handelingsperspectieven. Bij advies binnen blijven: informeer vitale partners en bespreek consequenties (bv. OV rijdt niet). Ontkoppelen kritieke processen: denk na over annuleren/ontruimen vitale objecten of gebieden, evenementen, OV-terminals, etc. Neem impact voor (vitale) partners hierin mee en communiceer. Ontkoppelen kritieke processen: Stilleggen maatschappelijke activiteiten: sluiten scholen, stilleggen treinverkeer, sluiten luchtruim, sluiten wegen, etc. Blokkeren GSM-verkeer. Het treffen van maatregelen in het kader van het betreffende risico door eerstverantwoordelijke partijen (privaat en publiek). Inzet DSI gericht op voorkomen vervolgaanslag (gezag bij HOvJ, AP of LP). Grootschalige inzet politie (of KMAR). De inzet van hulpverleners en/of militairen bij een bedreigende situatie (NCTV). Mogelijke inzet Defensie B&B als bijstand aan politie (onder gezag HOvJ of gezag BM waar het gaat om OOV). Verhogen/verlagen dreigingsniveau terrorisme (landelijk of geografisch nader afgebakend) door de NCTV. Zie stappenplan algemeen deel IBP (Deel I). Benut specifieke kennis rondom dit thema bij gemeenten, politie, OM en veiligheidsregio in je crisisteam(s). Aanwijzen veiligheidsrisicogebieden in kader handhaving openbare orde (burgemeester) of aanwijzen permanente

⁵ De Regionaal Operationeel Leider ((R)OL) kijkt samen met de CIM op welke wijze de driehoek besluiten impact hebben op de Veiligheidsregio. Bespreek dit ook in BT-verband.

⁶ (R)OL op basis van vrije instroom

	multidisciplinair wordt gedeeld, tenzij de vertrouwelijkheid dit niet toestaat. Informatie inzake veiligheid hulpverleners wordt altijd gedeeld.	<i>toestaat. Informatie inzake veiligheid hulpverleners wordt altijd gedeeld.</i>	• Bij schaarste van middelen en/of capaciteiten gaat het beschermen van personen voor op faciliteren maatschappelijke initiatieven (nafase zie H6). • Indien mogelijk wordt afgestemd over maatregelen met Rijk, de VR, en andere gemeenten in de VR. Het VIC wordt gebruikt voor bestuurlijke informatievoorziening richting gemeenten en crisispartners.	veiligheidsrisicogebieden in het kader van opsporing terroristische misdrijven (OM). • Bekendmaken informatie en achtergrond mogelijke verdachten/organisatie (OM i.c. HOvJ). • Inzetten noodbevoegdheid: noodbevel of noodverordening. • Activeren binnenlandse grenscontroles i.r.t. de vereisten van het Schengenverdrag. <i>Genomen maatregelen hebben een zo beperkt mogelijke maatschappelijke impact en duur.</i>

5. Risico en crisiscommunicatie

Crisiscommunicatie is gericht op het beantwoorden van de maatschappelijke informatiebehoefte, op schadebeperking en betekenisgeving. In het geval van een incident met extreem geweld of een (mogelijke) aanslag is de communicatie in eerste instantie gericht op schadebeperking: acute preventieve maatregelen, het redden van mensenlevens en maatregelen om de gevolgen van een aanslag te minimaliseren. Koppel tijden aan handelingsperspectieven en leg uit waarom je maatregelen neemt (bv. bij advies binnen blijven). Communicatie bij een dreiging of aanslag volgt de reguliere bevoegdheden en verantwoordelijkheden en wordt altijd afgestemd tussen de veiligheidsregio, gemeente, politie en/of OM. Crisiscommunicatie staat den dienste van de crisisorganisatie. Hiermee bedoelen we dat de communicatie aansluit op de uitgangspunten zoals deze zijn vastgesteld in de strategische crisisteams (driehoek en/of BT).

De volgende kernwaarden voor crisiscommunicatie bij extreem geweld en terrorisme zijn van toepassing:

- Gericht op vertrouwen: communicatie is open en heeft als doel het vertrouwen uit te stralen en terug te brengen;
- Verbindend: samen bereik je meer, leg verbinding zowel binnen partijen, gemeenschappen, media en andere belanghebbenden;
- Wees zowel online als offline aanwezig: online kanalen en oplossingen zijn snel en adequaat, verbind beide werelden (voorbeeld vlogs bij de tramaanslag).
- Communiceer met impact: sluit aan bij het sentiment dat leeft in de samenleving.

5.1 Verantwoordelijkheden

Wat betreft het verantwoordelijk gezag is de hoofdlijn dat de burgemeester verantwoordelijk is voor de openbare orde en veiligheid, en de HOvJ voor de strafrechtelijke handhaving. In de tabel hieronder staan de communicatieverantwoordelijkheden weergegeven. **Van belang is dat met elkaar bepaald wordt wie wanneer en hoe communiceert.**

Communicatie over:	Verantwoordelijk:
Feiten lokaal	Communicatieadviseur CoPI en/of woordvoerder politie/OM (afstemmen!)
Duiding situatie ⁷ en handelingsperspectieven lokaal	Burgemeester binnen driehoek / voorzitter VR (bij terrorismescenario)
Handhaving openbare orde en veiligheid	Burgemeester / voorzitter VR
Veiligheidsmaatregelen lokaal	Burgemeester / voorzitter VR (maatregelen openbare orde) en OM (maatregelen inzake opsporing)
Veiligheidsmaatregelen algemeen	NCTV, politie/KMar
Opsporingsonderzoek, het strafrechtelijk onderzoek en strafvervolgning (ook bij vluchtende dader)	OM / Landelijk Parket

⁷ Betekenisgeving voor de doelgroepen die vallen onder lokaal gezag. Bijvoorbeeld: wat betekent dit voor de inwoners van Utrecht? Dit is aan de burgemeester. Wat een aanslag betekent voor NL is aan de MP. Het officiële stempel terrorisme kan weken/maanden duren.

Feiten en duiding nationaal	Betrokken vakminister (bijvoorbeeld JenV over veiligheidsmaatregelen)
Duiding en handelingsperspectieven nationaal	MP / vice-MP
Duiding gevolgen samenleving, oproep tot saamhorigheid en tolerantie, doorgaan met manier van leven	Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (naast de MP, gericht op sociale cohesie)
Duiding nationaal en symboolfunctie	Koning
Duiding internationaal	Minister van Buitenlandse zaken / MP
Dreigingsniveau / aard van de dreiging	NCTV
Gevolgen voor eigen organisatie, medewerkers en/of directe gevolgen voor klanten of leveranciers	Private partijen
Bevestigen/ontkennen terrorisme	OM, in overleg met lokaal gezag, politie/KMar en NCTV ^a .

5.2 Uitgangspunten crisiscommunicatie

In de eerste momenten na een incident ontstaan direct geruchten en vragen over de aard van het incident. De eerste operationele communicatieve acties na een incident zijn vergelijkbaar voor zowel extreem geweld als terrorisme. Op dat moment is nog veel onzeker, maar is de informatiebehoefte groot. Communicatieprofessionals kunnen in die periode terugvallen op vooraf opgestelde uitgangspunten:

- De communicatie uitingen zijn omgevingsbewust, proactief, open, tijdig en consistent;
- Communiceer vlot en frequent en hanteer hierin een vast ritme zodat duidelijk is wanneer het publiek meer informatie kan verwachten;
- Communicatie vanuit bestuurders verbindt de samenleving en sluit aan en activeert de veerkracht van individuele burgers en van de Nederlandse samenleving als geheel.

Specifieke uitgangspunten crisiscommunicatie bij extreem geweld
Communiceer over zichtbare maatregelen en indien wenselijk/mogelijk ook over onzichtbare maatregelen. Vertel wat je wel en wat je niet weet, ontkracht geruchten of laat weten dat je de geruchten kent en ze onderzoekt.
Geef eerlijk en helder aan wanneer vanuit veiligheidsoverwegingen communicatie over maatregelen niet mogelijk is
Geef procesinformatie
Geef een duidelijk handelingsperspectief mee en hang hier indien mogelijk een termijn aan
Communiceer zonder afstemming met partners nooit over slachtoffers, identiteiten van slachtoffers, scenario's, oorzaken en schade (SISOS)
Communicatie volgt de reguliere lijnen, zorg voor eenduidigheid en tijdigheid in de communicatieberichten van verschillende partners
Benut waar mogelijk actief experts om toelichting te geven aan het publiek over het desbetreffende onderwerp wanneer een incident een complexe aard kent
Specifieke uitgangspunten crisiscommunicatie bij (het vermoeden van) terrorisme
Zolang onzeker is of een incident een terroristische aanslag is, maar de mogelijkheid wel bestaat, benoem dit dan (vb. vlog tramaanslag)
Zolang niet zeker is of daders religieuze, etnische of politieke motieven hebben, vermijd dan de verwijzing naar religies, etniciteit of politieke stromingen. (Benoemen identificeert en isoleert een groep en kan polarisatie in de hand werken)
Sluit een terroristische aard van een incident alleen uit wanneer dit voldoende onderbouwd kan worden in de communicatie. Zonder de juiste onderbouwing werkt het uitsluiten averechts en kan dit voor onrust zorgen.

5.3 Aandachtspunten en dilemma's

- Het omgaan met desinformatie: Enerzijds is het doel van crisiscommunicatie maatschappelijke onrust voorkomen en onjuiste informatie ontkrachten, anderzijds is een belangrijk doel geen (extra) aandacht genereren voor onwaarheden.

^a In verband met landelijke duiding en impact.

- Het waarschuwen van het publiek bij dreiging om (een gevoel van) gevaar en maatschappelijke onrust/ontwrichting zo veel mogelijk te beperken: Dit kan onbedoeld bijdragen aan angst en onrust, terwijl slechts beperkt handelingsperspectief beschikbaar is. Tegelijkertijd is het communiceren soms noodzakelijk om slachtoffers te voorkomen.
- Communiceren over beveiligingsmaatregelen: Rekening houdend met de interpretatie hiervan van het publiek of vermeende (terroristische) daders en mogelijk gedragsverandering van de daders.
- Benoemen van naam verdachte of de ideologie die aan het incidenten grondslag ligt: Terrorisme is gericht op aandacht en dus gebaat bij zoveel mogelijk media-aandacht. In de communicatiestrategie is het van belang dit doel niet in de hand te werken, het moet dus een bewuste keuze zijn om de naam van de verdachte of ideologie wel of niet te noemen.

In het NL-Alert berichtenboek zijn voorbereide boodschappen opgesteld inzake extreem geweld en terrorisme. Daarnaast zijn door de NCTV voorbereide boodschappen en communicatie-uitingen voorbereid in de koepelnotitie. Gebruik deze bij een dreiging of incident. De koepelnotitie is te vinden op <https://crisisutrecht.nl/9>. Denk bij de inzet van de NL-Alert goed na of er mogelijk nog mensen in gevaar zijn (vb. opgesloten in kast bij de Apple-Store gijzeling in Amsterdam). Dit kan een reden zijn om het middel wel of niet in te zetten.

5.4 Nationaal Kernteam Crisiscommunicatie (NKC)

Het NKC¹⁰ coördineert de pers- en publieksvoorlichting vanuit de rijksoverheid. Het NKC adviseert de crisis overleggen op rijksniveau over de te volgen communicatiestrategie en de communicatieve gevolgen van (voor)genomen besluiten. Het NKC haalt daartoe 'de buitenwereld binnen' door het monitoren en analyseren van media, internet en pers- en publieksvragen. Het NKC formuleert afgestemde communicatiekaders en –boodschappen en stemt deze af met de veiligheidsregio/direct betrokken gemeenten. Hiertoe heeft het NKC voorbereide communicatiestrategieën en spreekteksten voor burgemeesters voorbereid. Het NKC is 24/7 te bereiken via het telefoonnummer **070 – 751 5151**

6. Nafase

Direct na een incident met extreem geweld of terrorisme staat alles in het teken van het redden van levens, het aanhouden van de daders, voorkomen van vervolgingen en het kanaliseren van eerste emoties en reacties. In de uren, dagen en maanden die volgen spelen er waarschijnlijk tal van vraagstukken. De nafase na een aanslag met veel slachtoffers is waarschijnlijk intensief en van lange duur, ook voor het eigen personeel¹¹ en de eigen organisatie. Voorbeelden van thema's die in de nafase kunnen spelen zijn:

⁹ Dit geldt enkel voor de Veiligheidsregio Utrecht. De planvorming is in Gooi en Vechtstreek/Flevoland op te vragen via de informatiemanager en via de gemeenschappelijke Teams-omgeving van het veiligheidsbureau.

¹⁰ <https://www.nctv.nl/organisatie/cb/crisiscommunicatie/NKC/index.aspx>

¹¹ Denk ook aan weerbaarheid en continuïteit eigen dienst.

De intensiteit hiervan is afhankelijk van de specifieke situatie, zoals het aantal slachtoffers, of er doden te betreuren zijn, of er verdachten kunnen worden aangehouden, de aangerichte materiële schade, en dergelijke. Veiligheidspartners moeten rekening houden met een situatie die de reguliere behoefte aan nazorg overstijgt en van langere duur is. Het incident heeft bovendien een grote impact op hulpverleners. Ook de nafase vergt een goede afstemming en een gezamenlijke aanpak op lokaal, regionaal en nationaal niveau, zowel qua maatregelen als qua zorg voor en steun aan slachtoffers. Geadviseerd wordt:

- In de nafase gezamenlijke doelen en uitgangspunten vast te stellen. Er blijft ruimte voor sleutelmomenten- en besluiten.
- Pas af te schalen als er een multidisciplinair een overdrachtsdocument is ingevuld en de gemeente(n) een goed en voldragen nafaseplan heeft op kunnen stellen. Hierin wordt het inrichten van een stuurgroep meegenomen. Deze stuurgroep kan toezien op het leren van de inzet en aanpak van een bepaald incident. Dit ook naar voorbeeld van de tramaanslag.
- Maak gebruik van de leerpunten van de incidenten in Alphen aan de Rijn en de tramaanslag in Utrecht. Deze nafaseplannen zijn op te vragen bij de sectie Bevolkingszorg of de desbetreffende gemeente. Ook dient er rekening gehouden te worden met het beveiligen en begeleiden van eventuele burgerinitiatieven, zoals stille tochten.

7. Lijst sleutelbesluiten

In de dynamiek rondom dreigingen en incidenten kunnen besluiten zeer impactvol en escalerend dan wel de-escalerend werken. Deze besluiten noemen we sleutelbesluiten. Deze lijst is niet limitatief, maar richtinggevend. De sleutelbesluiten zijn op thema geordend en tevens zijn de overwegingen/consequenties van de besluiten beschreven alsmede wie bevoegd is tot het nemen van het besluit.

Organisatie: Vaststellen lokale en regionale structuur, deelname aan Rijksstructuur. Vergadering staat stil bij afwijkingen in onderstaande besluiten.

Lokale/regionale crisisstructuur

	Sleutelbesluit	Overweging en/of consequentie	Besluit/actie (genomen) door
01	Driehoek of Beleidsteam bijeen.	NCTV, evt. AIVD en/of HOvJ LP uitnodigen (en/of betrokken crisispartners). AC DSI in driehoek.	BM of VZ VR (artikel 39 WvR)
02	CoPI/ROT komen bijeen conform crisisplan.	Afhankelijk van dreiging/incident kan (R)OL toegevoegd worden aan BT of SGBO. Denk aan het alarmeren van een 2 ^e OVD per dienst voor het CoPI.	(R)OL
03	Actiecentrum crisiscommunicatie bijeen (automatisch bij opschaling ROT)	Overweeg een actiecentrum met vertegenwoordigers politie, OM, VR, gemeente.	BM (na advies BT)

Rijks- en landelijke organisatie

	Sleutelbesluit	Overweging en/of consequentie	Besluit/actie (genomen) door
04	Interdepartementale Commissie Crisisbeheersing (ICCb) bijeen evenals de Ministeriele Commissie Crisisbeheersing (MCCb).	Gemeente (directeur veiligheid) of directeur VR/Veiligheidsdirectie in ICCb (al dan niet via conference-call). Telefonisch contact met NCTV en/of minister JenV en/of Minister President.	BM (of directeur veiligheid), Directeur VR/Veiligheidsdirectie
05	Nationaal Kernteam Crisiscommunicatie (NKC) komt bijeen.	Afvaardiging OM, politie, gemeente/veiligheidsregio. Devies is afstemming!	Communicatieadviseur BT
06	Dreigningsniveau in NL (of delen van NL) wordt verhoogd naar kritiek.	Leidt niet tot wijzigingen in bevoegdheden	Minister JenV
07	N-SGBO komt bijeen voor landelijke coördinerende politimaatregelen.	In iedere eenheid een SGBO-CTER	AC NSGBO – Korpsleiding

Lopende maatregelen: Kennis nemen van genomen maatregelen. Vergadering staat stil bij afwijkingen en aanvullingen op onderstaande besluiten.

Eerste uur (Gouden uur)

	Sleutelbesluit	Overweging en/of consequentie	Besluit/actie (genomen) door
09	Redden van slachtoffers. Dit gaat voor opsporen, behalve bij nieuw gevaar op nog groter risico op verlies van levens.	Maak gebruik van de ontwikkelde zonekaarten (als hulpverlener op straat).	Hulpverleners op straat (politie, brandweer, ambulance)
10	Inzet Dienst Speciale Interventies (DSI). Met info DSI (en QIT) bepalen Ovd's (of motorkapoverleg) óf en wanneer het plaats incident veilig genoeg is voor betreden hulpverleners (aanvaardbaar risico).	Informatie optreden vanuit HOvJ landelijk parket of (voorkeur) politie. Maak gebruik van de ontwikkelde zonekaarten (als hulpverlener op straat).	Inzet DSI: HOvJ LP ¹² Betreden PI: eerste eenheid/OVD
11	Quick Identification Team (QIT) actief voor identificeren dader.		AC Politie eenheid Midden-Nederland
12	Acute verhoging van interventiecapaciteit.	In afstemming met HOvD politie lokale eenheid.	HOvD Politie landelijke eenheid
13	Acute verhoging van weerstandscapaciteit (BE): extra bewaking op specifieke locaties.		NCTV en/of lokale driehoek door tussenkomst van NSGBO/AC Politie MNL
14	Bewakingseenheden (BE) van de politie dragen lange wapens.		BM (vooraf, anders achteraf) inzake OOV. HOvJ bij concrete dreiging.
15	Hot-, warm-, cold zone (1 ^e ring), omgevingsring, ontruimen gebied, bewaken plaats delict.	Bepalen 'onveilig gebied'. Zie ook afspraken eerste eenheden bij extreem geweld / zonekaarten extreem geweld.	Doorlopend MKO (daarna eventueel CoPI)
16	Meer politiecapaciteit zichtbaar op straat; bv. op drukke plekken.	Inzet spotters, bijvoorbeeld op drukke plaatsen/risicolocaties.	HOvD politie / AC politie MNL
17	Maximale inzet op intelligence t.b.v. verzamelen, duiden en opsporen.		HOvD politie / AC politie MNL
18	Inzet managen maatschappelijke onrust door activeren netwerken in de wijken.		AC politie MNL / gemeente / BT
19	Activering GHOR-organisatie incl. ketenpartners (RAV, ziekenhuizen, huisartsen, GGD, NRK, etc.)	Conform geldende werkwijze	Directeur Publieke Gezondheid (DPG)
20	Van regionale naar landelijke gewondenspreiding (opschalen acute zorg) ter voorbereiding.	Impact op reguliere continuïteit van zorg. Inzet calamiteitenhospitaal.	Directeur Publieke Gezondheid (DPG)
21	Opstarten van slachtoffer informatie systematiek (SIS) voor verwanteninformatie.	Complexer bij landelijke gewondenspreiding.	OvD-Bevolkingszorg en/of AC Bevolkingszorg
22	Aanwezigheid externen bij vergaderingen (NCTV, evt. AIVD en/of HOvJ LP).	Naar behoefte kunnen ook andere crisispartners aansluiten (opgavegericht)	BM/Vz VR (advies BT)

Bewaken & Beveiligen

	Sleutelbesluit	Incidentgebied	Overige gebieden	Besluit/actie (genomen) door
23	Zichtbaar dragen lange wapens door politie (bewakingseenheden).	Ja	Locatie(s) bepalen	BM (vooraf, anders achteraf) inzake OOV.

¹² Tegenwoordig is het Operationeel Plan Van Inzet (OPVI) extreem geweld van kracht. Hiervoor is geen toestemming van de Minister JenV meer noodzakelijk. Voor alle andere OPVI's of voor een geplande inzet wel. Voor de OPVI Extreem geweld is de HOvJ Landelijk Parket aangewezen als het bevoegd gezag.

				HOvJ bij concrete dreiging. Afstemming NCTV/ICCb.
24	Keuze welke vitale/symbolische objecten & instellingen binnen Midden-Nederland B&B krijgen.	Ja	Keuze bepalen	BM of HOvJ (na overleg in driehoek of BT). BM vanuit OOV, HOvJ vanuit concrete dreiging op personen/objecten of diensten.
25	Wijze van B&B bij gekozen objecten en instellingen.	Zwaar	Licht/medium/zwaar	BM of HOvJ (na overleg in driehoek of BT). BM vanuit OOV, HOvJ vanuit concrete dreiging op personen/objecten of diensten.
26	Mate van B&B bij gekozen objecten en instellingen.	Afgrendeling	Vrije of beperkte doorgang/ afgrendeling	BM of HOvJ (na overleg in driehoek of BT). BM vanuit OOV, HOvJ vanuit concrete dreiging op personen/objecten of diensten.
27	Inzet Defensie voor B&B.	Ja/nee	Ja/nee	Verzoek burgemeester of BM, aan minister JenV + Defensie. BM inzake OOV, HOvJ bij concrete dreiging.
28	Starten renegade-procedure (neerhalen ongeïdentificeerd vliegtuig).	Ja/nee	Nee	Minister JenV

Openbare orde en openbare veiligheid: ontkoppelen kritieke processen

	Sleutelbesluit	Incidentgebied	Overige gebieden	Besluit/actie (genomen) door
29	Stil leggen openbaar vervoer en/of wegverkeer (NS, Qbuzz, U-OV, Arriva, etc).	Ja	Nee, anders gebied en tijd bepalen	BT (BM/Vz VR), Minister IenW / JenV. Uitvoering door ProRail via meldkamer Spoor.
30	Afgelasten van evenementen en demonstraties.	Ja	Ja	BM/Vz VR (advies BT)
31	Geheel/gedeeltelijk stoppen van culturele en sportieve activiteiten.	Ja	Ja, gebied en tijd bepalen	BM/Vz VR (advies BT), afstemming wethouder
32	(advisering tot) sluiten van winkels.	Ja	Nee, anders gebied en tijd bepalen	BM/Vz VR (advies BT)
33	Inzet bestuurlijke maatregelen (noodbevel, -verordening, gebiedsontzegging).	Ja	Ja/nee, gebied en tijd bepalen	BM/Vz VR (advies BT)
34	Sluiten/ontruimen van onderwijs-, publieke overheidsinstellingen en publieke binnen- en buitenruimtes.	Ja	Nee, anders gebied en tijd bepalen	BM/Vz VR (advies BT) in afstemming met OCW
35	Benaderen risicogemeenschappen (intensivering netwerken) .	Ja	Ja	Driehoek (politie/afdeling veiligheid gemeente.
36	Besluit om bij een bovenregionale crisis de voorzitters van de VR een aanwijzing te geven.	n.v.t.	n.v.t.	De CdK zo nodig in opdracht van minister JenV

Opsporing en interventie

	Sleutelbesluit	Incidentgebied	Overige gebieden	Besluit/actie (genomen) door
37	Aanwijzen van een veiligheidsrisicogebied (o.b.v. de Wet Opsporing Terroristische Misdrijven) en andere opsporingsmaatregelen.	Ja	Ja/nee, gebied en tijd bepalen	HOvJ (afstemming in BT, besluit in driehoek)

38	Verhogen van extra/bijzondere eenheden (ook verzoek nationaal (her)verdelen capaciteit).	Ja/nee	Ja/nee	NCTV in afstemming met BT/driehoek
39	Informatie (terreur)verdachte(n) vrijgeven.	n.v.t.	n.v.t.	OM, bij voorkeur wel in afstemming met NCTV en BM
Communicatie				
	Sleutelbesluit	Incidentgebied	Overige gebieden	Besluit/actie (genomen) door
40	Mensen oproepen binnen te blijven.	Ja	Nee, anders gebied en tijd bepalen	BM/Vz VR (na advies driehoek of BT)
41	Communicatiestrategie bepalen.	Ja	Ja	BM/Vz VR (na advies driehoek of BT), afstemmen NKC
42	Inzet communicatiemiddelen (NL-Alert, rampenzender, sociale media, publieksnummer, websites) ¹³ .	Ja	Ja	BT. Afstemmen met SA crisiscommunicatie en NKC
43	Oproep tot extra waakzaamheid en het melden van verdachte situaties via 112 evenals het uitkijken naar verdachten en het delen van beelden.	Ja	Ja	BM/Vz VR (advies BT)
44	Informatie slachtoffers vrijgeven (aantallen).	n.v.t.	n.v.t.	BM/Vz VR (advies BT)
Hulpdiensten en gemeente				
	Sleutelbesluit	Incidentgebied	Overige gebieden	Besluit/actie (genomen) door
45	Inzet defensie voor GHOR (t.b.v. behandelcapaciteit, interklinisch vervoer).	Ja/nee	Ja/nee	BT of driehoek, i.o.m.DPG. Bijstandsverzoek wordt door Vz Vr gedaan of door BM op grond van OOV.
46	Afhankelijk van incident/vervolgdreiging voorbereiding hulpdiensten en gemeente(n) (handelingsperspectieven voor personeel).	Ja	Ja	ROT
47	Brandweer & GHOR: stoppen niet-spoedeisende hulp, preventie, risicobeheersing, handhavingstaken.	Ja	Ja	BT
48	Sluiten gemeentelijke diensten (stadhuis, deeltkantoren, bibliotheek, etc.).	Ja	Nee, anders gebied en tijd bepalen	BM (advies BT), i.o.m. gemeentelijke organisatie.
49	Stoppen gemeentelijke uitvoerende taken (BOA's bijvoorbeeld). Denk hierbij ook aan BOA's van andere diensten (bv. ProRail en NS)	Ja	Nee, anders gebied en tijd bepalen	BM (advies BT), i.o.m. gemeentelijke organisatie.
Maatschappelijke veerkracht				
	Sleutelbesluit	Incidentgebied	Overige gebieden	Besluit/actie (genomen) door
50	Activeren nafase voor bijvoorbeeld: behandelen psychosociale problemen, stimuleren van sociale cohesie, garanderen functioneren overheidshulpdiensten, faciliteren maatschappelijke initiatieven (stille tochten) en onderzoek en evaluatie.	n.v.t.	n.v.t.	BM/Vz VR (advies BT en later stuur/projectgroep)

51	Inzet op maatschappelijke veerkracht door activeren netwerken in wijken.	n.v.t.	n.v.t.	BM/Vz VR (advies BT), in samenwerking met gemeente / politie.
52	Activeren nazorg eigen personeel (eventueel interregionaal).	n.v.t.	n.v.t.	BM/Vz VR (advies BT) (of ROT en later stuur/projectgroep)

8. Relevante naslagwerk en aanvullende documenten

De volgende documenten zijn relevant voor het tactisch/strategische niveau en via crisisutrecht.nl¹⁴ te raadplegen:

Incidentbestrijdingsplan extreem geweld en terrorisme (IBP-EGT) Midden-Nederland Deel I – Informatiekaart operationeel Deel II – Informatiekaart tactisch/strategisch (dit betreft dit document)	Diverse evaluatierapportages van dreigingen, incidenten en oefeningen: Evaluatie tramaanslag Utrecht (COT): “Een stad in stilte” Evaluatie schietpartij Ridderhof Alphen a/d Rijn
Multidisciplinaire afspraken eerste eenheden bij extreem geweld (Midden-Nederland) Zonekaart extreem geweld eerste eenheden Midden-Nederland Zonekaart extreem geweld command & control Midden-Nederland	Koepelnotitie communicatie bij een terroristische dreiging/aanslag (NCTV) Crisiscommunicatie in de acute fase na een aanslag (NCTV) Wat te zeggen na een aanslag: Spreekteksten burgemeesters (NCTV)
Bestuurlijke netwerkkaart 10 – Terrorismen (NIPV)	Mindmap burgemeesters Terrorismegevolgbestrijding (NIPV, NGB, NCTV)
Netwerkanalyse extreem geweld en terrorisme (VRU)	Veerkrachtig omgaan met aanslagen - een handreiking voor burgemeesters (NIPV)

[KLIK HIER VOOR RELEVANT NASLAGWERK EN AANVULLENDE DOCUMENTEN > CRISISUTRECHT](#)

¹⁴ Dit geldt enkel voor de Veiligheidsregio Utrecht. De planvorming is in Gooi en Vechtstreek/Flevoland op te vragen via de informatiemanager en via de gemeenschappelijke Teams-omgeving van het veiligheidsbureau.

9. Hulpmiddel: strategische families

1. Classificatie

- Wat is dit voor een crisis? > Extreem geweld of terrorisme
- Hoe erg is het? Hoe erg kan het worden? > Denk aan maatschappelijke impact.
- Welke formele definities zijn relevant? > Duiding terrorisme (of we behandelen dit als terrorisme)

4. Ontkoppeling kritieke processen

- Moeten bepaalde kritieke processen of activiteiten worden stilgelegd? Het gaat hierbij om processen/activiteiten die crisismanagement moeilijk (kunnen) maken. Neem hierbij de impact voor partners mee (vb. OV rijdt niet bij advies binnen blijven).

Denk aan:

Openbaar vervoer, evenementen/bijeenkomsten, scholen/ kinderdagverblijven, publieke overheidslocaties, ICT-systemen, nutsvoorzieningen, wegen.

6. Prioritering preventieve bescherming

- Moeten bepaalde groepen, gebouwen of instituties proactief worden beschermd?

Denk aan:

- Religieuze groeperingen
- Aanhangers van een bepaalde groepering (links/rechts)
- Ouderen, kinderen
- Een bepaald type school
- Verminderd- & niet zelfredzamen
- Inwoners rijksoord

8. Communicatie

- Wat is de vereiste aard en kern van de communicatiestrategie? (conform H5 van dit document)

Denk aan:

- Kernboodschap & framing
- Doelgroepen
- Wie gaat het vertellen
- "Ambassadeurs" en/of experts inroepen
- Gebruik voorbereide boodschappen en moderne middelen (vb. vlog tramslag Utrecht)

2. Organisatie van de keten

- Samenwerking driehoek / BT, bestuurlijke opschaling.
- NCTV aan tafel vragen.
- Eventueel functionele keten een rol met eigenstandige bevoegdheden.
- Denk aan eventuele aanvraag van bijstand (defensie).
- Bestuurlijke informatievoorziening richting gemeenten en partners: benut het VIC van de veiligheidsregio.
- Denk aan maatschappelijke partners (en informatie)

10 FAMILIES STRATEGISCHE BESLUITEN:

1. Classificatie
2. Organisatie van de keten
3. Evacuatie/uitwijk
4. Ontkoppeling kritieke processen
5. Schaarsteverdeling
6. Prioritering preventieve bescherming
7. Autoriseren van bijzondere maatregelen
8. Communicatie
9. Herstel
10. Verantwoording

9. Herstel

- Welke koers wordt ingezet om psychische, fysieke en materiele schade te minimaliseren?

Denk, naast de punten uit H6, aan:

- Gezondheidsonderzoek instellen?
- Nazorg (PTSS; revalidatie)
- Eigen personeel
- Inrichten stuurgroep voor borgen nafase en evaluatie.

3. Evacuatie/uitwijk

- Moeten bepaalde gebieden of gebouwen worden ontruimd/geëvacueerd?
- Specifieke aandachtsgebieden: vitale objecten, A-locaties en religieuze objecten. Denk aan Stationsgebied Utrecht bv.
- Afweging: economie vs. veiligheid en houdbaarheid van maatregelen.

5. Schaarsteverdeling

- Bestaat er schaarste die onmiddellijk moet worden opgelost?

Denk aan:

- Middelen, materialen (vervoer/levensmiddelen)
- Mensen
- Kennis, expertise
- Energie
- Drinkwater
- Bewaken en Beveiligen

7. Autoriseren bijzondere maatregelen

- Moeten speciale bevoegdheden worden voorbereid om deze crisis het hoofd te bieden?

Denk aan:

- Noodbevel, noodverordening
- Noodtoestand uitroepen
- Inzet DSI, inzet lange wapens
- Bestuurlijke ophouding
- Veiligheidsrisicogebied
- Financiële volmachten

10. Verantwoording

- Welke strategie wordt gevolgd om goed uit te leggen wie wat heeft gedaan (en waarom)?

Denk aan:

- Transparantie?
- Wat leggen we vast?
- Informeren gezagsdragers tijdens crisis?
- Zelf onderzoek initiëren/toezeggen?
- Medewerking extern onderzoek

Bijlagen

Lijst afkortingen

AC	Algemeen Commandant
ACB	Adviseur Crisisbeheersing
AIVD	Algemene Inlichtingen –en Veiligheidsdienst
B&B	Bewaken & Beveiligen
BPZ	Basis Politiezorg
BT	Beleidsteam
BZK	(Ministerie van) Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Caco	Calamiteitencoördinator
CBRN	Chemische, Biologische, Radiologische en Nucleaire stoffen
CIM	Coördinerend Informatiemanager
CoPI	Commando Plaats Incident
DCC	Departementaal Coördinatie Centrum
DPG	Directeur Publieke Gezondheid
DSI	Dienst Speciale Interventies
DTN	Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio
GRIP	Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdingsprocedure
(H)OvJ	(Hoofd) Officier van Justitie
IAO	Interdepartementaal Afstemmingsoverleg
IBP	Incidentbestrijdingsplan
IC	Intensive Care
ISB	Informatievoorziening – Schadebeperking - Betekenisgeving
ICCb	Interdepartementale Commissie Crisisbeheersing
IM	Informatiemanagement
JenV	(Ministerie van) Justitie en Veiligheid
KMar	Koninklijke Marechaussee
LCMS	Landelijk Crisismanagement Systeem
LCP	Landelijk Crisisplan (extreem geweld en terrorisme)
LOCC	Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum
MCCb	Ministeriële Commissie Crisisbeheersing
MIVD	Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
MP	Minister President
NCC	Nationaal Crisiscentrum
NCTV	Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid
NKC	Nationaal Kernteam Crisiscommunicatie
OC	Operationeel Centrum
OCW	(Ministerie van) Onderwijs, Cultuur, Wetenschap
OM	Openbaar Ministerie
OTO	Opleiden, Trainen, Oefenen
OVD-B	Officier van Dienst Brandweer
OVD-G	Officier van Dienst Geneeskundig
OVD-OC	Officier van Dienst Operationeel Centrum (senior centralist)

OVD-P	Officier van Dienst Politie
(R)OL	Regionaal Operationeel Leider
ROT	Regionaal Operationeel Team
SEH	Spoedeisende Hulp
SGBO	Staf Grootschalig Bijzonder Optreden
SISOS	Slachtoffers, Identiteiten, Scenario's, Oorzaken, Schade
TDA	Team Districtelijke Aanpak
UOA	Uitvoeringsoverleg Alerteren
VR	Veiligheidsregio
VRU	Veiligheidsregio Utrecht
Vz VR	Voorzitter Veiligheidsregio

Multidisciplinaire afspraken voor eerste eenheden

Los bijgevoegd zijn de volgende documenten, tevens te raadplegen door de klikken op de volgende [link](#):

Multidisciplinaire afspraken extreem geweld voor eerste eenheden Midden-Nederland

- Zonekaart eerste eenheden
- Zonekaart command & control

Stappenplan verhoging dreigingsniveau naar kritiek

Zie volgende pagina's.

Stappenplan Dreigingsniveau 5

Het Stappenplan Dreigingsniveau 5 is een schematische weergave van het proces van afkondiging en afschaling van dreigingsniveau 5. Het dreigingsniveau is gebaseerd op het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (DTN) van de NCTV.

1. Dreiging/ Incident

Situatie

- Concrete aanwijzing dat aanslag gaat plaatsvinden
- Aanslag heeft plaatsgevonden
- Kans op vervolgaanslag

NCTV

- Informeert minister van Justitie en Veiligheid
- Heeft bij een gerichte dreiging contact met bevoegd gezag over aard, ernst en omvang van de dreiging t.b.v. bepalen dreigingsniveau en gebiedsafbakening

Lokaal/regionaal

- Lokale maatregelen en first respons (als een aanslag heeft plaatsgevonden)
- In geval van een ramp of crisis van meer dan plaatselijke betekenis, of van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan, handelt de voorzitter van de veiligheidsregio conform artikel 39 Wet veiligheidsregio's

Crisiscommunicatie

Uitgangspunt

Ieder communiceert in afstemming vanuit eigen verantwoordelijkheid over:

Lokaal en regionaal

- Handelingsperspectief lokaal/regionaal
- Feiten lokaal/regionaal

2. Afkondiging

Situatie

De NCTV kondigt dreigingsniveau 5 af met als doel:

- Maatschappij informeren over dreiging en burgers in staat stellen om aanwijzingen van het lokaal gezag te volgen
- Alertheid verhogen
- Draagvlak creëren voor te nemen maatregelen
- Gevolgen van mogelijke (vervolg)aanslag verkleinen

NCTV

- Kondigt dreigingsniveau 5 af met afbakening tijd en gebied
- Geeft duiding aan aard van de dreiging

Contact tussen NCTV en bevoegd gezag over:

- Aard, ernst en omvang van de dreiging
- Afstemming van communicatie
- Aansluiting NCTV in driehoek

Lokaal en regionaal

- Bij afkondiging dreigingsniveau 5 voor gebied groter dan één gemeente is het advies:
- Opschalen naar GRIP 4
- Instellen Regionaal Beleidsteam
- Overleg op niveau van veiligheidsregio over inzet en taakuitvoering politie

Crisiscommunicatie

NCTV

- Informeert maatschappij over niveau 5 en geeft eerste duiding
- Geeft als handelingsperspectief: volg aanwijzingen van het lokale gezag

Minister-president

- Betekenisgeving nationaal

Vakminister

- Feiten nationaal
- Veiligheidsmaatregelen algemeen

Politie

- Feiten lokaal

Lokaal en regionaal

- Feiten lokaal/regionaal
- Handelingsperspectief lokaal/regionaal
- Veiligheidsmaatregelen lokaal/regionaal

3. Aanpak

Situatie

Het lokaal bevoegd gezag heeft het mandaat voor het al dan niet treffen van maatregelen binnen het dreigingsniveau. De hier opgenomen lijst met maatregelen is niet uitputtend of leidend, maar dient als voorbeeld.

Private actoren kunnen ook besluiten nemen die de openbare orde raken. Bijvoorbeeld het besluit van een vervoersaanbieder om het openbaar vervoer stil te leggen.

Algemeen

- Opschalen van de politiestructuur
- Opschalen van lokale, regionale en/of nationale crisisstructuur

Burgemeester of voorzitter veiligheidsregio

- Inwoners adviseren binnen te blijven
- Sluiten en ontruimen van onderwijsinstellingen
- Sluiten en ontruimen van publieke overheidsinstellingen
- Sluiten en ontruimen van publieke binnen- en buitenruimtes
- Sluiten en ontruimen van vitale infrastructuur en processen
- Stilleggen van gemeentelijke diensten en uitvoerende taken
- Stilleggen van openbaar vervoer
- Stilleggen van wegverkeer
- Afgelasten van maatschappelijke evenementen
- Afkondigen van noodverordening of noodbevel
- Aanwijzen van veiligheidsrisicogebied(en)
- Inzetten en bij schaarste verdelen van hulpverleningsdiensten
- Bewaken en beveiligen van personen, objecten en diensten binnen het decentraal domein ter handhaving van de openbare orde

Officier van justitie

- Starten van opsporingsonderzoeken terrorisme
- Bewaken en beveiligen van personen, objecten en diensten binnen het decentraal domein ter strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde

Vakminister

- Inzetten van de DSI¹
- Inzetten van de krijgsmacht in het kader van militaire bijstand of militaire steunverlening in het openbaar belang²
- Opschalen van de nationale crisisstructuur
- Starten van inlichtingenoperaties terrorisme
- Stilleggen van vliegverkeer
- Bewaken en beveiligen van personen, objecten en diensten binnen het rijkso domein
- Bewaken en beveiligen van militaire complexen
- Aanwijzen van veiligheidsrisicogebied met semi-permanent karakter in kader van opsporing terroristische misdrijven
- Beperken of blokkeren van dataverkeer en telecommunicatie

Crisiscommunicatie

OM

- Opsporing

Lokaal en regionaal

- Handelingsperspectief lokaal/regionaal
- Betekenisgeving lokaal (wat betekent dit voor onze stad/veiligheidsregio?)

Hulpdiensten

- Feiten lokaal

Private partijen

- Gevolgen eigen organisatie, medewerkers, klanten en leveranciers

¹ Minister van Justitie en Veiligheid beslist over bijstandsverlening. De inzet valt onder gezag van het OM.

² Minister van Justitie en Veiligheid beslist over bijstandsverlening en bepaalt in afstemming met minister van Defensie de wijze van bijstandsverlening.

4. Afschaling

Situatie

- Terroristische dreiging is niet meer acuut

NCTV

- Verlaagt het dreigingsniveau na contact met bevoegd gezag

Lokaal en regionaal

- Besluit en communiceert over afschaling van evt. getroffen maatregelen

Crisiscommunicatie

NCTV

- Informeert maatschappij over verlaging van dreigingsniveau
- Geeft als handelingsperspectief: volg aanwijzingen van het lokale gezag

Lokaal en regionaal

- Handelingsperspectief lokaal/regionaal
- Feiten lokaal/regionaal

Voorbeelden communicatieboodschappen per stap

1. Dreiging/Incident

- NCTV: Ernstige gebeurtenis in (plaats/gebied). Wij volgen de situatie op de voet. Meer informatie volgt. Volg de aanwijzingen van de hulpdiensten.
- Lokaal/regionaal: Ernstige gebeurtenis in (plaats/gebied). Op dit moment weten we de oorzaak niet, dit onderzoeken wij. Op dit moment sluiten we niets uit. Volg de aanwijzingen van de hulpdiensten.

2. Afkondiging

- NCTV: Het dreigingsniveau in (plaats/gebied) is verhoogd naar dreigingsniveau 5 voor de duur van (tijdsperiode). Er zijn aanwijzingen dat er een gevaarlijke situatie kan ontstaan in dit gebied. Er is een incident in dit gebied, waarbij we op dit moment niet kunnen uitsluiten dat het gaat om een aanslag met een terroristisch motief. De veiligheid van iedereen staat voorop. Volg daarom alle aanwijzingen in (gebied). Wees alert op verdachte situaties en bel bij een acute situatie het alarmnummer 112.
- Lokaal/regionaal: Er is een gevaarlijke situatie ontstaan/er heeft een incident (duiden wat voor incident) in (gebied) plaatsgevonden. Blijf zoveel mogelijk binnen en weg van (gebied). Bent u onderweg, volg dan de aanwijzingen van de hulpdiensten. We doen er alles aan om de dader(s) op te pakken. Om (tijd) heeft op (gebied) een (duiding) plaats gehad. We sluiten niets uit, ook een aanslag niet. Het (gebied) wordt ontruimd. Wat duidelijk is: Gezien de eerste ooggetuigenverslagen moeten we ons voorbereiden op slecht nieuws. De hulpdiensten zijn in ter plaatse en doen hun uiterste best om mensen te helpen. Laten we hen helpen hun belangrijke werk te doen. Het onderzoek naar de oorzaak is onmiddellijk gestart. We houden u ook daarvan op de hoogte. We komen in de loop van de dag terug met meer informatie.

3. Aanpak

Lokaal/regionaal:

- Blijf zoveel mogelijk binnen. Volg de berichtgeving op (radio/tv/website).
- Verlaat direct het gebied. Volg de aanwijzingen van hulpdiensten. Zorg ervoor dat zij hun werk kunnen doen. Bel 112 alleen voor dringende zaken.
- Ga niet naar buiten. Ben u buiten, zorg dan zo mogelijk dat u er ergens binnen kunt schuilen.
- De scholen in (gebied) zijn gesloten. De leerlingen worden opgevangen door het aanwezige personeel. Dit doen we voor de veiligheid van de kinderen en onderwijzend personeel. Ouders kunnen contact opnemen met (invullen) voor meer informatie. Wij begrijpen dat u zich ongerust maakt, maar ga niet naar de school toe. Bel (invullen) voor meer informatie.
- Het openbaar vervoer in (gebied) is stilgelegd in verband met een acuut gevaarlijke situatie/in verband met een schietincident/aanslag/explosie. Bent u onderweg, zoek een veilig heenkomen. Volg de aanwijzingen van de politie.
- De politie zoekt de dader(s). Blijf weg uit/van (gebied). Volg de aanwijzingen van de hulpverleners. Help anderen waar dit kan.

4. Afschaling

- NCTV: Het dreigingsniveau 5 is weer verlaagd. Dit betekent dat er nu geen dreiging voor een aanslag meer bestaat. Want de daders zijn aangehouden (of andere uitleg die verlaging verklaart). Dit betekent nog niet dat alle maatregelen in (gebied) ingetrokken zijn. Blijf de aanwijzingen van de politie en hulpdiensten volgen.
- Lokaal/regionaal: Er is nu geen direct gevaar meer/geen risico's meer voor uw veiligheid. De hulpdiensten zijn echter nog volop bezig. Volg de aanwijzingen en blijf nog weg uit (gebied).

